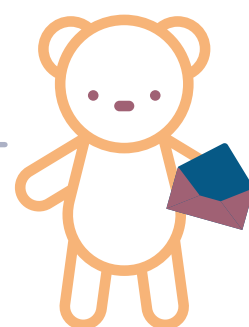
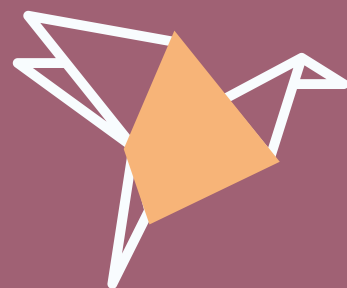
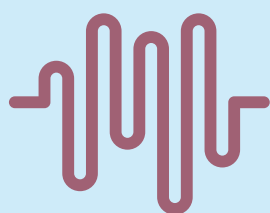

Budowanie społeczności wspierających dzieciństwo bez przemocy

Kampanie zwiększające świadomość w celu zaprzestania stosowania kar cielesnych

Wydawca	Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego Slussplan 9, PO Box 2010, 103 11 Sztokholm, Szwecja
Autor	Olivia Lind Haldorsson
Redaktorzy	Turid Heiberg, Annabel Egan i Maria Corbett
Partnerzy programu	Rada Państw Morza Bałtyckiego; Ministerstwo Zdrowia i Spraw Społecznych Szwecji; Ministerstwo Spraw Społecznych Estonii; Ministerstwo Spraw Społecznych i Zdrowia Finlandii; Ministerstwo Opieki Społecznej Łotwy; Rzecznik Praw Dziecka w Polsce oraz Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children
Wkład ekspercki	Daja Wenke
Udział	Estonia: Ann-Lind Liiberg, Tonu Poopuu i Ege Ulend. Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children: Anna Henry. Irlandia: Jillian van Turnhout. Łotwa: Evita Berke i Kristina Freiberga. Litwa: Ieva Daniunaite i Reda Jasinskienė. Polska: Ewa Jarosz, Marek Michalak, Aneta Mikołajczyk, Maria Keller-Hamela, Marta Skierkowska, Maciej Stadtmuller i Beata Wojtkowska. Szwecja: Cristina Barbaglia, Henrik Holmquist i Bodil Langberg. Wielka Brytania: Chris Dodd. Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego: Marlene Riedel i Shawna von Blixen
Projekt	Myah Design www.myahdesigns.com
Zespół ds. działań kreatywnych	Shawna von Blixen i Marlene Riedel
Tłumaczenie z języka angielskiego	Dr n. o zdrowiu Arkadiusz Badziński

ISBN: 978-91-984817-4-7

2018

Niniejsza publikacja jest licencjonowana przez Radę Państw Morza Bałtyckiego na podstawie międzynarodowej licencji Creative Commons Attribution - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 4.0. Aby wyświetlić kopię tej licencji, odwiedź stronę internetową <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0>

Chciałbyś przetłumaczyć tę publikację?

Skontaktuj się z Radą Państw Morza Bałtyckiego, aby dowiedzieć się więcej na temat kształtu, akredytacji i praw autorskich.

spis treści

program Dzieciństwo bez przemocy..... 1

01

wprowadzenie i podstawowe wiadomości..... 4

02

zwiększenie świadomości
w zmieniającym się świecie..... 6

03

budowanie społeczności wspierających na rzecz
dzieciństwa bez przemocy..... 10

- 3.1 budowanie świadomości i znajomości
prawa 10
- 3.2 podejścia do zmiany zachowań i do
transformacji społecznej 11
- 3.3 cechy kampanii zwiększających
świadomość 11

04

zasady skutecznego zwiększania świadomości
i prowadzenia kampanii..... 14

- 4.1 dzieci jako posiadacze praw 14
- 4.2 aktywny udział dzieci 15
- 4.3 włączające podnoszenie świadomości i
komunikacja 17
- 4.4 podnoszenie świadomości i kampanie
zgodne z etyką 18
- 4.5 współpraca 19

05

zwiększanie świadomości i kampanie na rzecz
zmiany zachowań i zmian społecznych..... 24

- 5.1 zrozumienie kontekstu 24
- 5.2 budowanie działań 25
- 5.3 badanie, uczenie się i adaptacja 26

program Dzieciństwo bez przemocy

Zmienianie świata: Urzeczywistnianie dzieciństwa bez przemocy

Przyjęcie krajowego prawa zakazującego stosowania kar cielesnych wobec dzieci we wszystkich środowiskach, w tym w domu, to ogromne osiągnięcie. Stanowi ono jasne potwierdzenie, iż kara cielesna jest formą przemocy wobec dzieci, która nie jest już akceptowana społecznie oraz nie jest prawnie dozwolona. Z chwilą wprowadzenia zakazu, społeczeństwa oraz państwa mają obowiązek zapewnienia, iż zakaz ten zostanie skutecznie wdrożony. Kraje na całym świecie stają przed tym wyzwaniem a cel, jakim jest zniesienie kar cielesnych wobec dzieci jest obecnie silnie akcentowany w krajowych i regionalnych programach.

Region Morza Bałtyckiego jest niemal całkowicie “strefą zakazu stosowania kar cielesnych” wobec dzieci, gdyż 10 spośród 11 krajów w tym regionie zabroniło stosowania kar cielesnych we wszystkich środowiskach. Szwecja była pierwszym krajem na świecie, który wprowadził ten prawny zakaz w 1979 roku; następnie Finlandia (1983), Norwegia (1987), Dania (1997), Łotwa (1998), Niemcy (2000), Islandia (2003), Polska (2010), Estonia (2015) i Litwa (2017). Federacja Rosyjska nie wprowadziła jeszcze zakazu prawnego.

Region Morza Bałtyckiego jest zróżnicowany. Podczas gdy niektóre kraje w tym regionie mają prawie 40-letnie doświadczenie związane z wprowadzeniem zakazu prawnego, inne dopiero rozpoczęły ten proces, którego celem jest zapewnienie dzieciństwa wolnego od przemocy. Program Dzieciństwo bez przemocy (z ang. Non-Violent Childhoods) opiera się na bardzo wyraźnym zaangażowaniu i przywództwie, jakim wykazują się kreatorzy zmian w regionie. W ten program zaangażowani są politycy, urzędnicy państwowi, dostawcy usług, praktycy, badacze, orędownicy, środki masowego przekazu oraz obywatele, w tym dzieci, młodzież, a także rodzice.

Rozwój sytuacji w regionie Morza Bałtyckiego pokazuje, że można zmieniać postawy i zachowania oraz że normy społeczne mogą zostać zmienione na rzecz wspierającego wychowywania dzieci bez przemocy. Od czasu, kiedy krajowe zakazy weszły w życie, coraz więcej rodziców odrzuca stosowanie kar cielesnych w wychowaniu swoich dzieci. Jednak pomimo osiągniętego postępu, zbyt wiele dzieci nadal doświadcza przemocy fizycznej i emocjonalnej lub upokarzającego, i poniżającego traktowania.

Celem programu Dzieciństwo bez przemocy jest promowanie pełnego wdrożenia zakazu kar cielesnych wobec dzieci w regionie Morza Bałtyckiego poprzez wspólne, wielostronne planowanie i działania w tym zakresie. Program ten jest kierowany przez Sekretariat Rady Państw Morza Bałtyckiego przy współfinansowaniu przez Komisję Europejską. Partnerzy z pięciu krajów wspierają projekt opracowany przez ministerstwa i instytucje krajowe w regionie Morza Bałtyckiego: Ministerstwo Spraw Społecznych Estonii, Ministerstwo Spraw Społecznych i Zdrowia Finlandii, Ministerstwo Opieki Społecznej Łotwy, Rzecznika Praw Dziecka w Polsce oraz Ministerstwo Zdrowia i Spraw Społecznych Szwecji. Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children jest międzynarodowym partnerem tego programu.

W ramach programu Dzieciństwo bez przemocy opracowano zestaw poradników i kampanię skierowaną do rodziców, dzieci, praktyków, osób wspierających, a także decydentów. Każdy poradnik koncentruje się na określonym temacie: poradnik krok po kroku, wdrażanie zakazu w środowisku rodzinnym, pozytywne rodzicielstwo, kampanie podnoszące świadomość, świadczenie usług i śledzenie postępów. Ponadto, kampania podnosi świadomość w kwestii szkodliwego wpływu kar cielesnych i znaczenia posiadania przez dzieci zaufanych osób dorosłych, do których mogą się zwrócić. Poradniki i kampania dają inspirację, a także dostarczają wskazówek oraz praktycznych narzędzi, których celem jest zmiana społeczeństw oraz urzeczywistnienie idei dzieciństwa bez przemocy. Poradniki są oparte na doświadczeniach regionu Morza Bałtyckiego, ale przekazują kluczowe informacje i podkreślają najlepsze praktyki, które mają znaczenie nie tylko dla 11 państw w regionie, ale także dla Europy oraz dla całego świata.

Więcej informacji na temat poradników i kampanii można znaleźć na stronie www.childrenatrisk.eu/nonviolence

01

wprowadzenie i podstawowe wiadomości

Podnoszenie świadomości i komunikacja są kluczowymi środkami służącymi wspieraniu przyjęcia oraz wdrażaniu krajowych przepisów zakazujących kar cielesnych wobec dzieci. Takie kampanie zazwyczaj mają na celu uświadamianie i wsparcie prawnego zakazu oraz promowanie zmiany, jaką jest odstąpienie od stosowania kar cielesnych na rzecz postaw wspierających, a także rodzicielstwa bez przemocy. W proces ten mogą być zaangażowane następujące podmioty: ministerstwa i instytucje na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym; dostawcy usług w systemach opieki zdrowotnej oraz edukacji; organizacje pozarządowe, społeczności, a także grupy wyznaniowe jako partnerzy państwa uczestniczący we wdrażaniu lub podejmujący niezależne inicjatywy.

Istnieje wiele różnych form i podejść do komunikacji oraz zwiększania świadomości. Mogą być one uniwersalne, skierowane do całej populacji lub mogą być skierowane do określonej grupy w społeczeństwie, która jest szczególnie wytrwała w swoim przekonaniu o słuszności stosowania kar cielesnych. Mogą one aktywnie angażować różne grupy zawodowe, grupy wyznaniowe, a także dzieci i młodzież. Omawiane tematy i wybrane kluczowe kwestie mogą się również różnić w zależności od kampanii. Mogą one zawierać informacje o szerokim spektrum poczynając od kwestii prawnych, poprzez wpływ przemocy na dzieci aż po różne strategie rodzicielskie.

Kampanie odnoszą ogromny sukces, jeśli są częścią szerszej strategii krajowej, na przykład podejścia w zakresie zdrowia publicznego, które obejmuje szeroki zakres działań, ukierunkowanych na dużą część populacji w miarę upływu czasu. Często jest

to połączenie inicjatyw, które stanowią najbardziej efektywny sposób generowania zmiany zachowań i zmiany postaw oraz norm. Może to być na przykład połączenie powszechnej kampanii i podejścia uczestniczącego, obejmującego dialog ze społecznością oraz przywódcami religijnymi, a także informacje dostarczane przez usługodawców oraz szkolenia dla rodziców w zakresie strategii rodzicielstwa bez przemocy.

W niniejszym poradniku przeanalizowano różne rodzaje kampanii i działań, które można wykorzystać do budowania bardziej świadomych, a także wspierających społeczeństw, co ostatecznie skutkuje odejściem od kar cielesnych na rzecz rodzicielstwa bez przemocy. Punktem wyjścia jest krótka dyskusja na temat zwiększenia świadomości i prowadzenia kampanii w zmieniającym się świecie, przed analizą sedna sprawy, jakim jest tworzenie zmiany społecznej oraz zmiana indywidualnych zachowań. Wprowadzono kluczowe zasady związane ze zwiększeniem świadomości i prowadzeniem kampanii na rzecz dzieciństwa bez przemocy. Poradnik zawiera przegląd zaleceń dla osób, które pragną zwiększyć świadomość i prowadzić kampanię na temat kar cielesnych, w celu zmiany postaw oraz wspierania dzieciństwa bez przemocy.

KLUCZOWE INFORMACJE

Ten poradnik zawiera następujące kluczowe informacje:

- Istnieje coraz silniejsza podstawa prawna, społeczna i naukowa, aby położyć kres stosowaniu kar cielesnych wobec dzieci.
- Wprowadzenie prawnego zakazu stosowania kar cielesnych stanowi silny sygnał, iż przemoc wobec dzieci jest nie do przyjęcia.
- Zwiększanie świadomości dotyczącej zmian w prawie i jego implikacje są bezwzględnie konieczne w celu wsparcia wprowadzenia zakazu.
- Niezbędna jest również komunikacja wspierająca zakaz, aby położyć podwaliny pod nowy konsensus społeczny, zgodnie z którym nawet niewielka przemoc wobec dziecka jest nie do zaakceptowania.
- Skuteczne zwiększenie świadomości i prowadzenie kampanii musi wspierać prawa dziecka oraz być zarówno włączające jak i etyczne.
- Zmiana zachowań oraz zmiana społeczna to złożone i długotrwałe procesy, które wymagają skonsolidowanych działań, które powinny uwzględniać krajowy kontekst, odbiorców, potencjalnych partnerów oraz zasoby.
- Tworzenie, we właściwym czasie, łatwych, i atrakcyjnych dla odbiorców społecznych działań społecznych, przy jednoczesnym angażowaniu dzieci w opracowywanie, wdrażanie oraz ocenianie tych działań, może zmaksymalizować ich wyniki, oraz ograniczyć ponoszone na te działania nakłady.
- Uczenie się w oparciu o monitoring i ocenę ma zasadnicze znaczenie przy określaniu, jak należy projektować oraz wdrażać przyszłe strategie, działania, partnerów, a także kanały w celu maksymalizacji wpływu.

02

podnoszenie świadomości w zmieniającym się świecie

Obecnie istnieje silniejsza podstawa prawna, społeczna i naukowa, aby położyć kres stosowaniu kar cielesnych wobec dzieci. Doświadczenia wielu państw na całym świecie pokazały, że można przekształcać społeczeństwa i zmieniać indywidualne zachowania. Potrzebne są mocne argumenty i wspólne działania, aby oderwać się od przestarzałych postaw oraz przekonań, a także wprowadzić nowe pomysły oraz praktyki.

Pomimo światowego postępu w zakresie zniesienia kar cielesnych, wielu rodziców nadal stosuje kary cielesne w celu "wychowywania" swoich dzieci. W niektórych społeczeństwach przemoc jest po prostu uważana za normalny sposób wychowywania i kontrolowania dzieci. W rezultacie, niektórzy rodzice uważają, iż kara cielesna jest odpowiednim, a także skutecznym sposobem wychowywania dzieci. Uważają również, iż ból towarzyszący biciu pomoże dziecku w nauce. Czasami rodzice mogą nie być świadomi negatywnego wpływu kar cielesnych na zdrowie oraz rozwój swojego dziecka. W innych przypadkach uciekają się oni do kar cielesnych z powodu stresu, napięcia i gniewu, często również dlatego, że brakuje im właściwej strategii oraz odpowiedniego podejścia do rozwiązywania trudnych sytuacji, które nie byłyby oparte na przemocy.

Ciągłe stosowanie kar cielesnych wyraźnie pokazuje potrzebę konstruktywnych inicjatyw w celu przełamania historycznych oraz kulturowych wzorców, a także wspierania rodziców w znajdowaniu innych strategii związanych z wychowywaniem dziecka. Obecnie istnieje coraz szersza podstawa prawna, społeczna i naukowa, aby wyeliminować stosowanie kar cielesnych wobec dzieci, co wyraźnie sygnalizuje, że wszelkie formy przemocy wobec dzieci są niedopuszczalne.

Nowe dowody naukowe poszerzyły naszą wiedzę na temat rozwoju dzieci, a także negatywnego wpływu kar cielesnych na ich zdrowie i rozwój. Wzrasta również świadomość oraz zrozumienie negatywnego wpływu

na rodziców i społeczeństwo. Postęp społeczny, w tym opieka przed- i poporodowa, regularne badania kontrolne stanu zdrowia dzieci oraz usługi wsparcia rodziny stworzyły nowe możliwości zwiększenia świadomości, edukacji rodziców, a także wykrywania przemocy na wczesnym etapie.

Prawo międzynarodowe stanowi w sposób jasny, iż wszystkie kraje muszą chronić dzieci przed karami cielesnymi, poprzez zakaz oraz ich eliminację. Przyjęcie Konwencji ONZ o prawach dziecka (UNCRC) w stopniu niemal ogólnosięciowym przyczyniło się do większego zrozumienia, że dzieci należy traktować jako pełnoprawne istoty ludzkie, posiadające prawo do godności, uczestnictwa i ochrony przed wszelkimi formami przemocy. Istnieje również coraz więcej regionalnych instrumentów oraz inicjatyw mających na celu rezygnację ze stosowania kar cielesnych. Wiele krajów wprowadziło zakazy prawne dotyczące stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Kolejne kampanie, doniesienia medialne i wsparcie dla rodziców, wzmocnione pozytywnymi sygnałami ze strony polityków oraz przywódców społecznych jak i religijnych, stworzyły bardziej świadome oraz wspierające społeczeństwa.

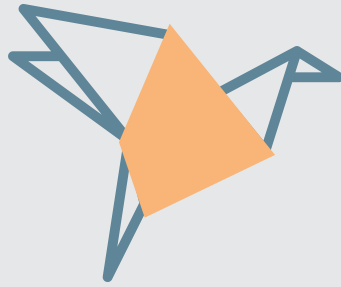
Argument, zgodnie z którym kary cielesne są nieodłączną częścią wielu kultur i społeczeństw, nie jest już akceptowany w wielu częściach świata. Każdy powinien mieć świadomość negatywnych konsekwencji kar cielesnych wobec dzieci, rodziców i społeczeństw. Społeczna akceptacja kar cielesnych, może i musi się zakończyć.

Doświadczenia wielu krajów na całym świecie pokazały, że możliwe jest przekształcenie społeczeństw oraz zmiana indywidualnych zachowań, jeśli propagowane są silne argumenty oraz podejmowane są wspólne wysiłki w celu oderwania się od przestarzałych postaw, a także przekonań oraz wprowadzenia nowych pomysłów i praktyk. Na przykład, w wyniku determinacji przywódców politycznych i obywateli wiele państw opracowało ramy prawne w celu ochrony praw obywateli oraz zapewnienia równości, a także opracowało systemy społeczne, w tym powszechny dostęp do edukacji oraz publicznej opieki zdrowotnej. W miarę następowania tych pozytywnych zmian, postawy, tradycje, kultury i późniejsza praktyka ulegały stopniowej zmianie.

Zapewnienie dzieciom równej ochrony przed przemocą w świetle prawa jest ogromnym krokiem w kierunku rozwoju zarówno społecznego, gospodarczego jak i ogólnoludzkiego. Przyczynia się do powstania społeczeństw respektujących i przestrzegających prawa człowieka zarówno dorosłych, jak i dzieci na równych warunkach.

PRZYKŁAD

Szwecja jest imponującym przykładem zmiany, jaka jest możliwa w kwestii budowania wysokiego poziomu świadomości i wsparcia społecznego na rzecz prawnego zakazu kar cielesnych. W ciągu ostatnich czterdziestu lat od wprowadzenia prawnego zakazu stosowania kar cielesnych w Szwecji nastąpiła znaczna zmiana w sposobie postrzegania dzieci oraz w przekonaniu szwedzkiego społeczeństwa na temat tego, jak należy je traktować. Obecnie dzieci w Szwecji są postrzegane jako osoby posiadające prawa i członkowie społeczeństwa z pełnym prawem do wolności od wszelkich form przemocy, w tym kar cielesnych.

03

budowanie społeczeństw wspierających na rzecz dzieciństwa bez przemocy

Wprowadzenie prawnego zakazu kar cielesnych wobec dzieci stanowi silny sygnał, iż przemoc wobec dzieci jest nie do przyjęcia. Zwiększenie świadomości na temat zmian w prawie jest niezbędne, aby wspierać wprowadzenie tego zakazu. Jednak zwiększenie świadomości na temat samego prawa prawdopodobnie nie zapewni silnego wsparcia społecznego i indywidualnego zaangażowania. Niezbędna jest komunikacja, która wspiera taką zmianę, w celu stworzenia podstawy dla określenia nowego konsensusu w społeczeństwie, zgodnie z którym nawet niewielka przemoc wobec dziecka jest nieakceptowalna.

3.1 BUDOWANIE ŚWIADOMOŚCI I WIEDZY NA TEMAT PRAWA

SZEROKIE PROPAGOWANIE I WYJAŚNIANIE

Prawny zakaz stosowania kar cielesnych wobec dzieci stanowi wyraźny sygnał, iż przemoc wobec dzieci jest niedopuszczalna i nie zostanie zbagatelizowana. Kluczowym elementem każdej kampanii informacyjnej mającej na celu budowanie wsparcia dla takiego zakazu jest zapewnienie szerokiego rozpowszechnienia i wyjaśnienia proponowanego nowego prawa oraz jego konsekwencji dla wszystkich osób. Spośród krajów, które przyjęły przepisy zakazujące stosowania kar cielesnych wobec dzieci, niektóre wdrożyły zakrojone na szeroką skalę, powszechne kampanie zwiększające świadomość, aby poinformować opinię publiczną o treści oraz celu nowego prawa.

PRZYKŁADY

W Szwecji po przyjęciu ustawy w 1979 roku wprowadzono zakrojoną na szeroką skalę kampanię

komunikacyjno-informacyjną finansowaną przez rząd.¹ Obejmowała ona dostarczenie broszury w języku szwedzkim i angielskim do każdego gospodarstwa domowego. Ponadto, zamieszczono informację na opakowaniach mleka tak, aby dotrzeć z przekazem zarówno do dzieci, jak i dorosłych oraz zachęcić do dyskusji w rodzinie. W Finlandii wdrożenie prawa było wspierane przez okresowe kampanie od czasu przyjęcia przepisów w 1983 roku² a w Estonii Ministerstwo Spraw Społecznych współpracuje z innymi zainteresowanymi stronami w celu rozpropagowania informacji na temat prawa poprzez kampanie oraz debatę publiczną.³

WYTYPOWANIE PROFESJONALISTÓW

Aby zapewnić stan, w którym praktyka zawodowa wspiera wdrażanie prawa, kluczowe znaczenie mają ukierunkowane wysiłki na odpowiednich specjalistów, które dotyczą treści prawa i jego konsekwencji dla ich ról oraz odpowiedzialności. Na przykład, można tutaj wskazać informacje o tym, jak należy zgłaszać podejrzenie użycia przemocy. Działania zwiększające świadomość mogą obejmować dni informacyjne

¹ Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Szwecja (2017)

² Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017).

³ Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017).

dla specjalistów, w tym pracowników socjalnych oraz pracowników ds. ochrony dzieci, nauczycieli, personelu medycznego oraz policji.⁴

POSZANOWANIE NAJLEPSZEGO INTERESU DZIECKA

Kampanie informacyjne oraz kampanie podnoszące świadomość powinny zagwarantować, że wszystkie zaangażowane podmioty są świadome konieczności wprowadzenia zakazu prawnego w sposób zgodny z najlepszym interesem dziecka, który nie może być użyty w celu usprawiedliwienia stosowania kar cielesnych, ponieważ naruszają one prawo dziecka do godności ludzkiej oraz integralności fizycznej.

3.2 PODEJŚCIA DO ZMIANY ZACHOWAŃ I TRANSFORMACJI SPOŁECZNEJ

Po przyjęciu prawnego zakazu stosowania kar cielesnych działania komunikacyjne zazwyczaj koncentrują się na informacjach o nowym prawie. Jednak zwiększenie świadomości na temat samego prawa nie gwarantuje automatycznie silnego wsparcia społecznego i indywidualnego zaangażowania w tę zmianę. W związku z tym, komunikacja powinna wykraczać poza informacje o samym zakazie oraz dążyć do stworzenia podstaw dla określenia nowego konsensusu w społeczeństwie, zgodnie z którym żadna przemoc wobec dziecka niezależnie od jej formy nie jest akceptowalna. Komunikacja wspierająca zmianę zachowań oraz transformację społeczną to dwa uzupełniające się podejścia prowadzenia kampanii, które mają na celu dotarcie do indywidualnych zachowań i społecznego oddziaływania, które utrudniają wdrażanie przepisów krajowych.

ZMIANA ZACHOWAŃ

Pierwszym podejściem jest zmiana zachowań. Koncentruje się ono na dotarciu do wiedzy, postaw oraz praktyk poszczególnych jednostek. Ma na celu wzmocnienie pozycji rodziców tak, aby przełamać zakorzenione wzorce, a także umożliwić im przyjęcie oraz utrzymanie strategii rodzicielstwa bez przemocy. Zachowanie jednostek nie występuje w próżni, wpływają często na nie normy, a także praktyki społeczne. Polityka może również wspierać lub utrudniać transformację w zależności od pozycji oraz wpływu grup, które odrzucają lub bronią stosowanie kar cielesnych. Na przykład, w Szwecji społeczna transformacja i praktyka były pod silnym wpływem wielu różnych grup zawodowych oraz profesjonalistów, takich jak dobrze znani pracownicy socjalni, lekarze oraz politycy, którzy bardzo wspierali zakaz oraz okazywali to publicznie.⁵

TRANSFORMACJA SPOŁECZNA

Drugim podejściem jest transformacja społeczna, która koncentruje się na społecznościach oraz społeczeństwie w celu zmiany szkodliwych praktyk kulturowych, norm społecznych i przekonań religijnych, które mają wpływ na zachowanie jednostek. Może dotyczyć dyskusji obejmującej całą społeczność, z dziećmi, opiekunami, nauczycielami, przywódcami religijnymi i innymi członkami społeczności na temat wpływu szkodliwych zachowań oraz tego, jak należy podejść do kwestii piętna, a także tabu społecznego.⁶

3.3 CECHY KAMPANII PODNOSZĄCYCH ŚWIADOMOŚĆ

Zwiększenie świadomości jest ważnym aspektem komunikacji w zakresie zmian zachowania oraz transformacji społecznej. Może obejmować informowanie jednostek oraz społeczności o ramach prawnych, wpływie i ryzyku kar cielesnych oraz formach wsparcia dostępnych dla rodziców, a także dzieci. Doświadczenie z krajów, które przyjęły zakaz, pokazuje, iż istnieje szereg kluczowych obszarów tematycznych, które są szczególnie przydatne do tworzenia świadomości i konsensusu społecznego wspierających prawo oraz zmianę zachowań. Obejmują one kampanie, które są stale rozwijające się oraz długofalowe o szerokim zasięgu; wyjaśniają negatywny wpływ kar cielesnych; podkreślają korzyści płynące z pozytywnego rodzicielstwa; odrzucają usprawiedliwiania dla stosowania kar cielesnych oraz wdrażają istniejący obowiązek prawny.

DŁUGOTERMINOWE PODEJŚCIE Z NASTAWIENIEM NA SZEROKĄ GRUPĘ DOCELOWĄ

Zmiana zachowania oraz transformacja społeczna często pociągają za sobą stałe i długotrwałe procesy. Trwały wysiłek może być niezbędny w celu zmiany postawy i sposobu postępowania, jakie istnieją od dłuższego czasu. Aby wspierać trwały postęp i utrzymać wpływ, ważne jest, aby planowanie oraz finansowanie umożliwiała długoterminowe, a także powtarzalne działania, które bazują na poprzednich kampaniach oraz inicjatywach, a także idą ich śladem.⁷ Krajowa strategia zapobiegania przemocy i reagowania na nią - która ma szeroką grupę docelową oraz istnieje w dłuższej perspektywie czasowej - może mieć większy wpływ niż jednorazowa lub pojedyncza kampania. Zmiana zachowania i transformacja społeczna oznaczają, iż wszyscy członkowie społeczeństwa dostrzegają przemoc wobec dzieci oraz podejmują działania w tym względzie.

4 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Łotwa (2017)

5 Staffan Janson, Uniwersytety w Karlstad i Uppsali, Szwecja, Prezentacja na spotkaniu inauguracyjnym projekt Dzieciństwo bez przemocy, Sztokholm, 7 lutego 2017 r.

6 https://www.unicef.org/cbsc/index_42352.html

7 Kary cielesne w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017).

PRZYKŁAD

W Szwecji istnieje podejście w zakresie zdrowia publicznego do zwalczania kar cielesnych, które pozwala na długotrwałe stosowanie działań z szeroką grupą docelową, w połączeniu z innymi działaniami, takimi jak telefony zaufania i informacje publicznie dostępne w kinach, gazetach, telewizji oraz radiu.⁸

SKUPIENIE SIĘ NA NEGATYWNYM WPŁYWIE I POZYTYWNYM RODZICIELSTWIE

Doświadczenie pokazuje, że skutecznym sposobem stymulowania zmian w podejściu do kar cielesnych jest zwiększenie świadomości o ich negatywnym wpływie na zdrowie i rozwój dzieci. Rozpowszechnianie informacji o pozytywnym rodzicielstwie i wpływie strategii rodzicielstwa bez przemocy na zdrowie oraz rozwój dziecka, a także na relacje rodzic-dziecko, jest również kluczowe dla zmiany indywidualnych zachowań.

Programy wsparcia dla rodziców, prewencyjna opieka zdrowotna i programy pozytywnego rodzicielstwa są pomocnym uzupełnieniem powszechnych kampanii oraz często stanowią element wysiłku na rzecz podnoszenia świadomości, a także szybkiej zmiany zachowań wśród rodziców. Na przykład, kampania Rady Europy Podnieś rękę przeciwko biciu dzieci ma na celu zwiększenie świadomości przy równoczesnym udostępnieniu materiałów edukacyjnych dla rodziców na temat pozytywnego rodzicielstwa.⁹

BRAK USPRAWIEDLIWIENIA DLA STOSOWANIA KAR CIELESNYCH

Doświadczenie z Estonii pokazuje, że zwiększenie świadomości na temat zakazu prawnego i pozytywnego rodzicielstwa jest szczególnie skutecznie, gdy jest ono ujęte w kontekście kulturowym, tradycji oraz norm społecznych grupy docelowej. Przedstawia szczegółowo, w jaki sposób kary cielesne ewoluowały z biegiem czasu i jak obecnie są postrzegane.¹⁰ Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestię usprawiedliwiania stosowania kar cielesnych opartego na kulturze i religii, poprzez wykorzystanie dowodów oraz badań naukowych, a także argumentów kulturowych oraz teologicznych w celu zmiany błędnych przekonań, postaw, wierzeń.

PRZYKŁADY

W ramach Kampanii Rady Europy Podnieś rękę przeciwko biciu dzieci przygotowano materiały, które demaskują mity, związane z istnieniem i "zasadnością" kar cielesnych. Międzynarodowa Sieć na rzecz Praw Dziecka (CRIN) przedstawiła również kontrargumenty wobec głosów opartych o prawa rodzicielskie, kulturę oraz religię dotyczących stosowania kar cielesnych w procesie edukacyjnym dzieci.¹¹

WDRAŻANIE ISTNIEJĄCEGO OBOWIĄZKU PRAWNEGO W PRAKTYKĘ

Rzecznik Praw Dziecka w Polsce przeprowadził ogólnokrajowe kampanie pod nazwą Reaguj. Masz prawo oraz Nie bij mnie - kochaj mnie, aby uświadomić społeczeństwu przemoc wobec dzieci w społecznościach i pokazać, iż podejmowanie działań może uratować życie dziecka.¹² Podobnie, kampania Zobacz, usłysz, powiedz, wdrożona w pięciu krajach europejskich, zachęca oraz umożliwia ludziom dostrzeganie oznak przemocy, a także podejmowanie działań. W Szwecji materiał z kampanii Odważ się zobaczyć, odważyć się zareagować, która zachęca do wczesnego wykrywania i podejmowania działań przeciwko krzywdzeniu fizycznemu oraz psychicznemu, rozwinęła się dzięki wsparciu finansowemu ze strony rządu.¹³

Na Łotwie kampania Zobacz, usłysz, powiedz była prowadzona wraz z kampanią, która dostarczyła przesłanie, zgodnie z którym stosowanie kar cielesnych pozostaje problemem ukrytym w rodzinach i niszczy relacje między rodzicami a dzieckiem. Kampania została zrealizowana przy pomocy plakatów, radia, telewizji i wydarzeń publicznych, w których znane osoby zostały zaproszone do powieszenia pasa jako wyrazu zaangażowania w zniesienie stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Kampania na rzecz zatrzymania międzypokoleniowego przenoszenia stosowania kar cielesnych została wdrożona w kilku krajach w Europie. Wykorzystano obraz drzewa genealogicznego, które związane za pomocą pasów, wizualizując silny przekaz, w jaki sposób stosowanie kar cielesnych jest przekazywane z pokolenia na pokolenie.¹⁴

8 Dzieciństwo bez przemocy: Konsultacje ze stronami na Spotkaniu Ekspertów, Warszawa, 13-14 marca 2018 r. : "The Swedish Journey" ["Podróż szwedzka"] Bodila Långberga dostępna pod adresem <http://www.childrenatrisk.eu/nonviolence/2018/03/14/expert-meeting-communication-and-campaigns-related-to-the-legal-prohibition-of-corporal-punishment/>

9 <https://www.coe.int/en/web/children/corporal-punishment>

10 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017).

11 <https://www.crin.org/en/library/publications/corporal-punishment-arguments>

12 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Raport z mapowania dla regionu Morza Bałtyckiego, Sztokholm (2017).

13 Ibid.

14 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Łotwa (2017).

04

zasady skutecznego zwiększenia świadomości i prowadzenia kampanii

Skuteczne zwiększenie świadomości oraz prowadzenie kampanii musi promować prawa dzieci i zapewniać im oraz innym zainteresowanym stronom możliwość wpływania na rozwój, wdrażanie oraz ewaluację działań komunikacyjnych. Takie działania muszą być włączające, etyczne oraz angażować szeroki zakres podmiotów w realizację różnorodnych działań.

4.1 DZIECI JAKO OSOBY POSIADAJĄCE PRAWA

Sposób, w jaki traktowane są dzieci jest ściśle związany ze sposobem, w jaki są postrzegane. Kluczowym fundamentem przemian społecznych i zmian zachowań w tym obszarze jest zatem uznanie, iż dzieci, podobnie jak dorośli, są pełnoprawnymi osobami, mającymi własne prawo do integralności fizycznej, godności ludzkiej oraz uczestnictwa.

W krajach o wysokim poziomie społecznego i indywidualnego wsparcia dla prawnego zakazu kar cielesnych wobec dzieci, często obserwowano znaczną zmianę z biegiem czasu w sposobie postrzegania dzieci. Kiedy społeczeństwa odchodzą od postrzegania dzieci jako własności osób dorosłych, które mogą być karane bez wyciągania konsekwencji wobec osób dorosłych i zaczynają postrzegać dzieci jako osoby mające swoje prawa oraz równoprawnych członków społeczeństwa, pozostaje niewiele przestrzeni dla akceptacji przemocy wobec dzieci. Uznanie dzieci za osoby posiadające swoje prawa oznacza między innymi, że powinny one korzystać z równej ochrony jako osoby dorosłe przed przemocą z mocy prawa, w tym ochrony przed karami cielesnymi.

EDUKACJA W ZAKRESIE PRAW DZIECKA

W celu uznania praw, państwa, które są stronami Konwencji ONZ o Prawach Dziecka, muszą rozpropagować w szerokim zakresie zasady i postanowienia Konwencji zarówno wśród dorosłych oraz dzieci. Może to pomóc w poczynieniu postępów na drodze do wprowadzenia w życie prawnego zakazu stosowania kar cielesnych poprzez przyczynianie się do tego, iż dzieci zostaną dostrzeżone i do wzmacniania szacunku do dzieci oraz ich praw, a także do zmiany negatywnych postaw wobec dzieci..

PRZYKŁADY

W Szwecji Rzecznik Praw Dziecka opracował materiały na temat praw dziecka dla (przyszłych) rodziców. Materiały dostarczają rodzicom informacji o tym, jak mogą uniknąć zachowań sprzecznych z prawami dziecka i naruszających jego integralność, w tym kar cielesnych. Zapewniają także wsparcie, w kwestii budowania przez rodziców pozytywnych relacji z dzieckiem w oparciu o wzajemny szacunek. Materiały składają się z trzech krótkich filmów przeznaczonych dla grup rodzicielskich, wytycznych dla liderów grup oraz broszury dla (przyszłych) rodziców. Ponadto, Rada Europy opracowała kampanię, która umożliwiła dzieciom odkrywanie swoich praw w zrozumiały i przyjemny sposób. Materiał ten może być wykorzystywany w działaniach podnoszących

świadomość, w szkołach i innych miejscach odwiedzanych przez dzieci, takich jak ośrodki zdrowia, centra usług, ośrodki sportowe, a także kulturalne.¹⁵

Propagowanie praw dziecka w działaniach komunikacyjnych wykracza poza zwykłe rozpowszechnianie informacji o jego prawach. Oznacza również, iż u podstaw praktyk komunikacyjnych leżą zasady praw dziecka.¹⁶ Uwzględnienie interesu dziecka musi być priorytetem w planowaniu, realizacji oraz ocenie kampanii oraz wsparciu na rzecz dzieciństwa bez przemocy.

PRZYKŁAD

Proces komunikacji na rzecz rozwoju (C4D) jest przykładem tego, jak włączyć podejście oparte o prawa dziecka do transformacji społecznej i zmiany zachowań. C4D jest definiowane jako systematyczny, zaplanowany oraz strategiczny proces oparty na dowodach w celu promowania pozytywnych, a także mierzalnych indywidualnych zachowań oraz zmiany społecznej opartej na zrozumieniu lokalnego kontekstu. Strategie i podejścia C4D pomagają przekazywać informacje oraz rozwijać umiejętności, a także pewność siebie członków społeczności w podejmowaniu świadomych decyzji o kwestiach dotyczących dobra dzieci. Zachęcają do słuchania, dialogu, debaty i konsultacji, w tym aktywnego oraz znaczącego udziału dzieci, a także młodzieży. Grupy marginalizowane są traktowane priorytetowo, są widoczne i mają prawo głosu. Zajęcia dotyczą każdej ze sfer rozwoju dziecka, w tym fizycznej, poznawczej, emocjonalnej, społecznej oraz duchowej. Dzięki działaniom dzieci są postrzegane jako uczestnicy zmian a działania te promują poczucie własnej wartości i pewność siebie opiekunów oraz dzieci.¹⁷

4.2 AKTYWNE ZAANGAŻOWANIE DZIECI

Komunikacja i zwiększenie świadomości mogą odgrywać ważną rolę we wdrażaniu praw dzieci do uczestnictwa, zarówno pod względem zapewnienia świadomości prawa do wolności od przemocy, jak i pod względem umocowania ich do odgrywania aktywnej roli w doprowadzaniu do zmiany zachowań oraz transformacji społecznej zarówno wśród dzieci, jak i dorosłych.¹⁸ Istnieje wiele inicjatyw zwiększających świadomość w zakresie stosowania kar cielesnych i skierowanych bezpośrednio do dzieci. Jednak doświadczenie oraz badania w wielu krajach pokazują, że dzieci często nie znają swoich praw i nie wiedzą, gdzie należy szukać pomocy oraz wsparcia w przypadku, gdy dochodzi do naruszenia ich praw. Dzieci pragną dostępu do wysokiej jakości informacji na temat przemocy, sposobów jej zapobiegania oraz chcą wiedzieć, do kogo należy się zwrócić, jeśli doświadczają przemocy. Globalne kampanie

mogą odgrywać ważną rolę, ale istotne jest również zapewnienie dzieciom dostępu do porad i konsultacji z zachowaniem tajemnicy.

4.2.1 ZNACZĄCE I SKUTECZNE UCZESTNICTWO

W ramach nieformalnych konsultacji w Polsce i Estonii w kontekście programu Dzieciństwo bez przemocy zebrano poglądy dzieci na temat maksymalnego zwiększenia wpływu kampanii mającej na celu zakończenie stosowania kar cielesnych. Młodzi ludzie, z którymi się konsultowano, wyrazili pogląd, zgodnie z którym pomimo faktu, iż młodzież może być ważnym uczestnikiem w tworzeniu zmian, wiele dzieci i młodzieży nie ma możliwości, aby wysłuchano ich opinii oraz aby czuć się reprezentowanymi politycznie.¹⁹

Istnieje wiele zalet związanych z angażowaniem dzieci w istotny i skuteczny udział w rozwoju, wdrażaniu, a także ewaluacji działań komunikacyjnych oraz uświadamiających. Doświadczenia z całego świata pokazują, że dzieci mogą odgrywać ważną rolę w podnoszeniu świadomości i prowadzeniu kampanii, jeśli otrzymują odpowiednie informacje, wsparcie oraz bezpieczne środowisko, aby móc aktywnie uczestniczyć. Partycypacja dzieci może również odgrywać ważną rolę w zmianie postrzegania ich jako beneficjentów działań osób dorosłych na postrzeganie ich jako osób posiadających prawa, które aktywnie uczestniczą w dokonywaniu zmian.

Udział dzieci w kampaniach oraz w podnoszeniu świadomości powinien stwarzać realne możliwości wpływania na treść, format i metody komunikacji. Istotne uczestnictwo wymaga starannego planowania oraz wrażliwości na szeroki zakres zasad i podstaw dotyczących uczestnictwa dzieci. Komitet Praw Dziecka ONZ opracował listę podstawowych wymogów dla znaczącego, etycznego, skutecznego oraz bezpiecznego udziału dziecka.²⁰

Uczestnictwo musi być przejrzyste i pouczające, co oznacza, że dzieciom należy zapewnić odpowiednie, uwzględniające różnorodność, a także właściwe dla wieku informacje na temat ich uczestnictwa, w tym dotyczące miejsca, zakresu, celu i potencjalnego wpływu. Dzieci powinny być poinformowane o przysługującym im prawie do swobodnego wyrażania swoich poglądów oraz do bycia traktowanym z szacunkiem. Uczestnictwo nie jest obowiązkiem, jest prawem, a zatem powinno być dobrowolne. Dzieci nigdy nie powinny być zmuszane do wyrażania poglądów i powinny być poinformowane o tym, iż mogą w każdej chwili odstąpić od udziału w badaniu oraz konsultacjach.

Znacząca partycypacja dzieci wzmacnia je, buduje poczucie własnej wartości i pewność siebie, dzięki

¹⁵ <https://www.coe.int/en/web/children/i-have-rights-you-have-rights-he/she-has-rights-...>

¹⁶ Konwencja ONZ o Prawach Dziecka, Artykuł 3 i Komitet Praw Dziecka, "Komentarz ogólny nr 14 (2013) dotyczący prawa dziecka do priorytetowego traktowania jego najlepszego interesu".

¹⁷ <https://www.unicef.org/cbsc/>

¹⁸ Konwencja ONZ o Prawach Dziecka, art. 12 i Komitet Praw Dziecka, "Komentarz ogólny nr 12 (2009) dotyczący prawa dziecka do bycia wysłuchanym".

¹⁹ Turid Heiberg, "Dzieciństwa bez przemocy – zdobyte doświadczenia" Prezentacja na spotkaniu inauguracyjnym projekt Dzieciństwa bez przemocy, Sztokholm, listopad 2017.

²⁰ Komitet Praw Dziecka, "Komentarz ogólny nr 12 (2009) na temat prawa dziecka do bycia wysłuchanym", s. 26.

czemu czują się wolne i zdolne do wniesienia swego wkładu. Uczestnictwo musi być pełne szacunku, aby dzieci mogły inicjować pomysły i działania oraz negocjować swoje uczestnictwo tak, aby było ono dostosowane do preferowanych przez nie sposobów pracy. Poglądy dzieci powinny być traktowane z szacunkiem z uwzględnieniem kontekstu społeczno-gospodarczego oraz kulturowego. Udział dzieci powinien mieć rzeczywiste znaczenie dla ich życia i umożliwić im pełne wykorzystanie wiedzy, umiejętności oraz zdolności. Dzieci powinny mieć możliwość zwrócenia uwagi i podejmowania kwestii, które same uznają za istotne oraz ważne. Aby mieć pewność, iż uczestnictwo jest w pełni zrozumiałe, należy monitorować dzieci, w zakresie dotyczącym stopnia, w jakim ich poglądy zostały zinterpretowane i wykorzystane. Dzieciom należy zapewnić jasne informacje zwrotne na temat tego, w jaki sposób ich uczestnictwo wpłynęło na wyniki, a także, w stosownych przypadkach, należy umożliwić im udział w dalszych działaniach.

Uczestnictwo powinno być dostosowane do możliwości dzieci i być im przyjazne. W stosownych przypadkach wiąże się to również z zapewnieniem czasu, miejsca i zasobów w celu przygotowania dzieci, aby rozwijały się w przekonaniu, iż mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy. Ważna jest również świadomość, że dzieci mogą potrzebować różnego rodzaju przygotowania i wsparcia w zależności od wieku, a także możliwości rozwoju. Doświadczenie pokazuje, że dorośli również potrzebują przygotowania, umiejętności i wsparcia, aby ułatwić partycypację dzieciom. Działania takie mogą obejmować szkolenie w zakresie słuchania i komunikacji z dziećmi, wspólnej pracy z nimi oraz efektywnego ich angażowania.

Głosem i doświadczeniem dzieci należy nadać taką samą wagę. Uczestnictwo musi być włączające, należy unikać istniejących wzorców dyskryminacji i zapewnić możliwości angażowania się wszystkim dzieciom.

W niektórych sytuacjach wyrażenie poglądów może wiązać się z ryzykiem. Dlatego uczestnictwo wszystkich dzieci musi być bezpieczne, a także uwzględniać ryzyko. Może się to wiązać z opracowaniem strategii ochrony dzieci, która uwzględni szczególne ryzyko, z jakim borykają się niektóre grupy dzieci, oraz dodatkowe bariery, jakie napotykają w uzyskaniu pomocy oraz wsparcia. Bezwzględnie należy zagwarantować poufność, prywatność i ochronę danych dziecka. Należy uświadomić dzieciom, iż mają prawo do ochrony przed krzywdą oraz prawo do wiedzy, gdzie należy szukać pomocy. Może to również wiązać się z zaangażowaniem rodzin i społeczności w budowanie zrozumienia dla znaczenia, a także wpływu uczestnictwa dzieci oraz identyfikowanie potencjalnych zagrożeń.

PRZYKŁAD

Metoda *Młodzi mówcy* - oparta na przekonaniu, że dzieci są ekspertami w swoim życiu - angażuje dzieci w konsultacje w istotny i bezpieczny sposób. W Szwecji wykorzystywano ją do konsultacji z dziećmi w szerokim zakresie tematów, w tym dotyczących przemocy. Konsultacje skutkowały zgromadzeniem przydatnych informacji zebranych od dzieci na temat wprowadzenia w życie zakazu stosowania kar cielesnych, w tym o roli opieki społecznej.²¹

4.2.2 MATERIAŁY PRZYJAZNE DZIECIOM

W wielu krajach opracowano materiały przyjazne dzieciom, aby pomóc im niezależnie od wieku w wyszukiwaniu informacji na temat kar cielesnych i na temat miejsc, do których można się udać z pytaniami, a także wątpliwościami. Materiały przyjazne dzieciom mogą przyjmować różne kształty oraz formy. Angażowanie dzieci w rozwój działań informacyjnych i zwiększających świadomość gwarantuje, iż narzędzia informacyjne, a także komunikacyjne są dla nich interesujące, odpowiednie oraz właściwe.

PRZYKŁADY

Rada Europy udostępnia materiały dotyczące kar cielesnych. Materiały te dostosowane są do dzieci, obejmują broszurę i spot telewizyjny.²² W Szwecji Rzecznik Praw Dziecka opracował materiały dla dzieci dotyczące ich praw, które składają się z folderów z informacjami dla różnych grup wiekowych i wytycznych dla nauczycieli, którzy chcą wykorzystać materiał w swojej działalności edukacyjnej.²³

PODEJŚCIE OPARTE O OPOWIADANIE HISTORII (STORY-TELLING)

Badania wykazały, iż kluczowe informacje przekazywane są bardziej efektywnie poprzez podejście oparte o opowiadanie historii (z ang. story-telling) niż poprzez proste przekazywanie informacji. Taka forma narracji może przekazywać informacje w sposób prosty i atrakcyjny dla dzieci. Co istotne, często wyzwała emocje, do których dzieci mogą się odnosić.²⁴

PRZYKŁADY

Doświadczenie z Estonii ujawniło, że tego typu podejście do przekazywania informacji o karach cielesnych, uwzględniające zastosowanie filmów lub literatury, skutecznie ułatwia dyskusje oraz dialog. W jednym z projektów, opowieść przyjazna dziecku, która dotyczyła kar cielesnych w pierwszej połowie XX wieku została wykorzystana do zainicjowania dyskusji z małymi dziećmi na temat zakazu stosowania tych kar. Dzieciom zapewniono możliwość zastanowienia się nad karami cielesnymi na spotkaniach oraz

21 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Szwecja (2017)

22 <https://www.coe.int/en/web/children/child-friendly-materials>

23 <http://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/utbildnings-och-informationsmaterial/jag-vill-saja-nagot-handledning-2009/>

24 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Szwecja (2017)

podczas spektaklów teatralnych oraz wyciągnięcia wniosków, którą potem mogłyby przekazać innym.²⁵ Opracowanie książek dla młodszych odbiorców w Estonii i Szwecji spotkało się z pozytywnymi reakcjami. Książki są napisane prostym, ale atrakcyjnym językiem, aby wiadomości w nich zawarte były zrozumiałe, a także przystępne. Szwedzka książka Liten opowiada o dziecku, które doświadcza konfliktu w domu i dotyczy strategii, których używa ono w trudnych sytuacjach.²⁶

Opowiadanie historii może być również potężnym narzędziem docierania do nastolatków, zarówno w formie pisemnej, jak i poprzez filmy, które można pokazywać w szkołach, przez telewizję, radio, media społecznościowe, takie jak YouTube czy Instagram, oraz na festiwalach filmowych dla dzieci oraz młodzieży. Historie dla starszych dzieci mogą być bardziej wyraźne i poruszać trudne tematy, o ile opowiadają historię z perspektywy dziecka, a także szanują jego godność.²⁷ Tego typu forma przekazu została również z powodzeniem zastosowana u osób dorosłych, na przykład w formie kompilacji historii opowiedzianych przez dzieci za pośrednictwem telefonów zaufania a umieszczonych w materiałach informacyjnych rozprowadzanych w aptekach, na dworcach kolejowych, czy w klinikach medycznych.²⁸

PRZYKŁAD

Program dotyczący bezpieczeństwa Dżimba - dla małych dzieci na Łotwie okazał się skuteczny w uświadamianiu ich o zagrożeniach i strategiach ochrony w zabawny, a także interaktywny sposób. Dzieci korzystające z tych materiałów rozpoczynają fikcyjną podróż z bohaterem Dżimbą i dowiadują się o bezpieczeństwie fizycznym, bezpieczeństwie w relacjach, o prawie do rozwoju wolnym od kar cielesnych oraz innych formach przemocy oraz o tym, gdzie szukać wsparcia. Program wspiera rodziców, opiekunów i nauczycieli w rozmowach z dziećmi o przemocy oraz o tym jak należy chronić swoje bezpieczeństwo. Ocena programu wykazała, iż wywarł on pozytywny, długotrwały wpływ na świadomość.²⁹

4.3 WŁĄCZAJĄCE ZWIĘKSZANIE ŚWIADOMOŚCI

I KOMUNIKACJA

Aby wesprzeć wdrożenie prawnego zakazu kar cielesnych, ważnym jest, aby działania związane z przekazywaniem informacji docierały do szerokiego kręgu odbiorców, który rzadko jest jednorodny. Różne grupy mogą reagować na odmienne rodzaje działań i informacji. Należy dołożyć szczególnych starań, aby dotrzeć do grup marginalizowanych i włączyć je w działania, a także do tych o zwiększonym ryzyku stosowania przemocy. Wyzwaniem może być określenie skutecznych środków w celu zapewnienia, aby działania informacyjne dotarły i

zostały dostosowane do wszystkich warstw oraz grup, aby odpowiadały konkretnym potrzebom, postawom, a także sposobom postępowania. Na przykład, uniwersalne podejścia i kampanie mogą niewiele zdziałać w kwestii przekonania społeczności oraz grupy, które akceptują karę cielesną jako skuteczny sposób edukowania, a także kontrolowania dzieci. Doświadczenie pokazuje, że podejście uczestniczące, które angażuje w dialog społeczność lub przywódców religijnych, wychowawców, rodziców oraz dzieci może być skutecznym sposobem przekształcenia utartych postaw i norm, które akceptują przemoc wobec dzieci.

4.3.1 ZWIĘKSZONE RYZYKO

Wiarygodność i skuteczność działań może zostać podważona w sytuacji, gdy nie uda się włączyć oraz zaangażować społeczności, do których trudno dotrzeć, w opracowywanie, wdrażanie oraz ocenę komunikacji, jak i zwiększania świadomości. Potrzebne są często specjalne starania, aby dotrzeć do rodzin, w których dzieci są postrzegane jako osoby, wobec których istnieje zwiększone ryzyko stosowania przemocy. Programy dotyczące rodzicielstwa oraz wsparcia, które wspólnie z rodzicami działają na rzecz zmiany postrzegania dzieci i ich zachowania mogą skutecznie zmieniać postawy, a także ograniczać stosowanie kar cielesnych.

PRZYKŁAD

W Estonii badanie partycypacyjne z udziałem rodziców zaangażowanych w programy wsparcia wykazało, iż program społecznościowy poprawił umiejętności rodzicielskie oraz komunikacyjne, a także umożliwił uczestnikom opracowanie strategii rozwiązywania problemów i zarządzania konfliktami. Szczególnie istotnym jest fakt, iż rodzice biorący udział w programie docenili możliwość zwrócenia się do kogoś w celu uzyskania informacji na temat spraw prawnych, rodzicielstwa i ochrony dziecka.³⁰

OJCOWIE

Wiele krajów stoi przed szczególnym wyzwaniem, jakim jest dotarcie i zaangażowanie ojców w takie programy. Jest to kwestia problematyczna, ponieważ nawet jeśli matka jest poinformowana i zmienia swoje nastawienie oraz zachowanie, ojciec wcale nie musi, tak więc przemoc w rodzinie nadal istnieje. W związku z tym może istnieć konieczność szczególnego zwrócenia uwagi na ojców, w tym dostosowania komunikatów, podejść i strategii w celu motywowania ich zaangażowania i spowodowania potencjalnej zmiany.

PRZYKŁADY

Na Łotwie kampania skierowana w szczególności do ojców promowała przesłanie, zgodnie z którym w sytuacji gdy zarówno ojciec jak i matka są aktywnymi

25 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (201)

26 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Szwecja (2017)

27 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017)

28 Dzieciństwo bez przemocy: Konsultacje ze stronami na Spotkaniu Ekspertów, Warszawa, 13-14 marca 2018 r.

29 <http://www.dzimba.lv/lv/>; <http://www.centrsdardedze.lv/en/services/children/programm-for-children>

30 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017) s.27

rodzicami i dzielą się odpowiedzialnością w rodzinie, poziom stresu może zostać obniżony, a także można zapobiegać przemocy oraz agresji. Kampania oferowała programy grupowe, we współpracy z kościołami i organizacjami religijnymi.³¹ Innym przykładem jest globalna kampania pod hasłem Men Care Campaign na rzecz zaangażowania ojców. Używa ona obrazów i pozytywnych wiadomości, które przemawiają bezpośrednio do ojców, zachęcając ich do dostrzeżenia potencjału, znaczenia, a także obowiązków wynikających z ojcostwa.³²

MATKI

Doświadczenie pokazuje, iż kary cielesne i inne formy przemocy wobec dzieci są w znacznym stopniu stosowane przez kobiety. Dlatego też należy zwrócić szczególną uwagę na matki, które stosują kary cielesne lub w są w grupie ryzyka, jeśli chodzi o użycie tego typu kar. W Finlandii kobiety, które próbowały zwrócić się o pomoc, zgłaszały, że nie zostały wysłuchane lub nie potraktowano ich sprawy w odpowiedni sposób. Wynika stąd ważny wniosek, iż musi istnieć niski próg dostępu do informacji i poradnictwa dla kobiet. Grupy rówieśnicze i doradztwo grupowe mogą mieć silny efekt prewencyjny, a także przyczynić się do przełamania cykli, w których stosowanie kar cielesnych jest przekazywane międzypokoleniowo.³³

4.3.2 DZIECI I RODZICE – NOWO PRZYBYLI

W krajach, w których osiągnięto konsensus społeczny i poparcie dla prawnego zakazu kar cielesnych, może zaistnieć potrzeba ponownego rozważenia strategii oraz przyjęcia nowych sposobów dotarcia do nowo przybyłych dzieci, a także rodziców. Wymaga to uczenia się i adaptacji zarówno ze strony nowych jak i stałych mieszkańców, a także profesjonalistów pracujących z dziećmi oraz ich rodzinami. Przekazywane informacje muszą zaspokajać potrzeby migrantów i osób ubiegających się o azyl tak, aby miały one dostęp do tego samego rodzaju i jakości informacji co stali mieszkańcy. Niezbędne są szczególne wysiłki w celu zapewnienia, że dostarczone informacje dotyczą różnic w kulturze, postrzeganiu dzieci i przemocy tak, aby informacje te mogły się przyczynić nie tylko do zwiększenia świadomości prawa, ale także do stopniowej zmiany postaw i zachowania. Migranci i osoby ubiegające się o azyl mają szanse, aby stać się obrońcami zmiany postaw oraz zachowań wśród osób z podobnych środowisk, a także i kultur. Jeśli ludzie ze społeczności migrantów zostaną zmobilizowani, mogą stać się ważnymi osobami wspierającymi, które mogą skutecznie angażować innych w dyskusje oraz uwrażliwić swoje społeczności.

PRZYKŁADY

Doświadczenie w Finlandii wykazało, że dostarczanie informacji może mieć znaczenie, jeśli jest połączone z doradztwem oraz poradą, jak zastosować je w codziennym życiu rodzinnym.³⁴ W Szwecji internetowa klinika młodzieżowa, administrowana przez radę regionu w Sztokholmie, zawiera informacje dostępne on-line w pięciu najpopularniejszych językach migrantów i osób ubiegających się o azyl. Wspólnie ze Szwedzką Agencją ds. Młodzieży i Społeczeństwa Obywatelskiego opracowywane są kursy szkoleniowe związane z niniejszą stroną internetową.³⁵

4.3.3 DZIECI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ

Włączająca komunikacja i zwiększanie świadomości oznaczają również, że wszystkie dzieci są brane pod uwagę w materiałach informacyjnych i dodatkowych. Dzieci niepełnosprawne należą do grupy, która wymaga szczególnej uwagi. Na przykład, doświadczenie z Finlandii pokazuje, że istnieje potrzeba informacji i wytycznych dla profesjonalistów w zakresie wykrywania oraz identyfikowania przemocy wobec dzieci z niepełnosprawnością.³⁶ W Szwecji badania wykazały, że istnieje potrzeba uzyskania większej ilości informacji i szerszej edukacji w zakresie zapobiegania przemocy, prawa dzieci do wychowywania się bez przemocy, związków międzyludzkich oraz zdrowia seksualnego, a także reprodukcyjnego, szczególnie dla dzieci z niepełnosprawnością. Takie szkolenie powinno odbywać się z użyciem standardowych programów szkoleniowych i szkoleń zawodowych dla specjalistów, pracujących z dziećmi z niepełnosprawnością. Wyniki pokazują również, że programy wsparcia dla rodziców muszą być przygotowane szczególnie dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością.³⁷

4.4 ETYCZNE PODNOSZENIE ŚWIADOMOŚCI I KAMPANIE

Etyka ma szczególne znaczenie w kontekście kampanii i publicznych debat na temat przemocy wobec dzieci. Silnie wyrażona etyka przyczynia się do wiarygodności i skuteczności kampanii oraz chroni dzieci, a także dorosłych przed potencjalnymi zagrożeniami emocjonalnymi lub zagrożeniami ich bezpieczeństwa w wyniku ich uczestnictwa lub obecności w kampaniach.

Najważniejsze zasady obejmują poszanowanie osób, w tym zapewnienie świadomej zgody, prywatności, ochrony danych i zabezpieczenie uczestników przed krzywdą oraz poszanowanie w stosunku do szerszej społeczności lub grup docelowych tak, aby ryzyko nie przewyższało korzyści płynących z kampanii.

31 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Łotwa (2017) s.29

32 <https://men-care.org>

33 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017).

34 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017).

35 Ola Florin Zapobieganie przemocy mężczyznom wobec kobiet i zastosowanie praw dziecka, Ministerstwo Zdrowia i Spraw Społecznych, Prezentacja, Sztokholm, 10 maja 2017 r.

36 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017) s.29

37 Dzieciństwo bez przemocy – odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Szwecja (2017).

Kolejną istotną kwestią etyczną jest powstrzymanie się od składania obietnic lub zachęcania do działań, które są nierealistyczne w danym kontekście. Analiza kontekstualna ma kluczowe znaczenie, aby kampanie "nie wyrządziły szkody" i nie narażały dzieci na ryzyko ani nie przyczyniały się do generowania nieufności między dziećmi oraz dorosłymi. Na przykład, w krajach, w których badania wskazują, że nauczyciele w dużej mierze opowiadają się za karami cielesnymi, zachęcanie dzieci do rozmów z nauczycielami na temat przemocy, na którą są narażone, może nie być rozsądne.

4.5 WSPÓLNA PRACA

Silne i szerokie partnerstwo ma zasadnicze znaczenie dla skutecznej zmiany zachowania i transformacji społecznej. Wspólna praca może pomóc w zapewnieniu integracyjnego podnoszenia świadomości i kampanii, które docierają i angażują wszystkich ważnych odbiorców dzięki działaniom oraz komunikatom, które są skuteczne, a także dostosowane do ich różnych potrzeb. Takie partnerstwo pokazuje, iż różne grupy i zawody, takie jak lekarze, politycy, grupy wyznaniowe, nauczyciele, policja i społeczeństwo obywatelskie, zdecydowanie stoją za zakazem stosowania kar cielesnych wobec dzieci.

Państwa odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu środków mających na celu wdrożenie zakazu prawnego, na przykład poprzez krajowe strategie dotyczące zdrowia publicznego i edukacji. Ponadto, istnieje wiele zainteresowanych stron, które mogą podejmować skuteczne działania wraz z ministerstwami i samorządami lokalnymi, kładąc nacisk na różne aspekty, takie jak zdrowie, pozytywne rodzicielstwo, wpływ przemocy, szkodliwe tradycje oraz praktyki oraz wprowadzanie prawa w życie. Takie działania mogą dotrzeć do różnych odbiorców, w tym na przykład rodziców, nauczycieli, pracowników służby zdrowia, liderów społeczności, przywódców religijnych, dzieci, a także młodzieży. Dostarczają różne formy działań, w tym wsparcie, zapewnianie usług, edukację i działania oparte na społecznościach, które zapewniają możliwości zwiększania świadomości oraz przyczyniają się do zmiany postaw i zachowań. Prowadzi to do pozytywnej zmiany zachowań, a także społecznej transformacji.

Niektóre z głównych podmiotów odpowiedzialnych za zmiany w tym obszarze są omówione bardziej szczegółowo poniżej. Lista ta nie jest jednak kompletna, więc potrzebna jest dokładna analiza podmiotów, jakie mogą i będą wywierać największy wpływ na zapewnienie zmian społecznych. Budowanie silnego partnerstwa nigdy nie powinno opierać się na słabych założeniach dotyczących tego, kim może być partner pomocny w docieraniu do osób i społeczności.

4.5.1 ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Organizacje pozarządowe odgrywają istotną rolę w osiągnięciu zarówno zmiany zachowań, jak i transformacji społecznej poprzez swoją rolę w popieraniu, zwiększaniu świadomości, szkoleniu, świadczeniu usług oraz realizacji pozytywnych programów wychowawczych. Młodzieżowe organizacje pozarządowe i grupy mogą odgrywać szczególnie ważną rolę w docieraniu do dzieci oraz wspieraniu uczenia się poprzez wymianę wiedzy między rówieśnikami dostosowanej do potrzeb dzieci oraz korzystającej z preferowanych kanałów komunikacji. Wiele organizacji pozarządowych prowadziło kampanie zwiększające świadomość i podejmowało inicjatywy dotyczące praw dzieci do wolności od przemocy, w tym kar cielesnych.

PRZYKŁADY

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children aktywnie wspierała globalne, regionalne i krajowe kampanie odpowiednimi informacjami, a także pomocą od 2001 roku, opierając się na szerokim partnerstwie oraz obszernych badaniach.³⁸ Organizacja Save the Children wspiera oraz wdraża liczne inicjatywy i kampanie zwiększające świadomość, mające na celu zaprzestanie stosowania kar cielesnych, w tym kampanię w Rumunii, która została opracowana, a także wdrożona przez dzieci. Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children i Organizacja Save the Children wspólnie opracowały podręcznik na rzecz kampanii mający na celu zaprzestanie stosowania kar cielesnych wobec dzieci.³⁹ Istnieje również wiele przykładów kampanii krajowych. W Polsce Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę opracowała i wdrożyła wiele kampanii, które zostały udostępnione innym krajom w regionie w celu zaoszczędzenia zasobów oraz wykorzystania sprawdzonych koncepcji. Na Łotwie Centrum Dardedze prowadzi kampanię na rzecz dzieciństwa bez przemocy i pozytywnego rodzicielstwa od ponad dziesięciu lat. Działania obejmują wielostronne podejście, w tym zwiększenie świadomości, prowadzenie kampanii, wsparcie, działania z dziećmi, a także wdrażanie pozytywnych programów rodzicielskich. W Finlandii Federacja Domów i Schronisk dla Matek oraz Dzieci, która prowadzi schroniska, a także otwarte ośrodki opieki dla dorosłych oraz dzieci będących ofiarami przemocy domowej, oferuje program Zachęć mnie, a ja będę silna, który koncentruje się na relacji między rodzicami a dzieckiem. W ramach programu opracowano ulotkę, która oferuje rodzicom wskazówki dotyczące ich zachowania w stosunku do dziecka, na temat tego jak rozmawiać i negocjować z dzieckiem, w jaki sposób kontrolować stan emocjonalny swój oraz dziecka, oraz jak ustanawiać granice w życiu dziecka, które są pozytywne oraz tworzą bezpieczeństwo. Ulotka informuje rodziców, że niektóre metody rodzicielskie

³⁸ <http://www.endcorporalpunishment.org/>

³⁹ <https://resourcecentre.savethechildren.net/sites/default/files/documents/3320.pdf>

mogą być szkodliwe oraz wyjaśnia różne formy znęcania się dziećmi, jak również ich bezpośrednie i długoterminowe konsekwencje dla dziecka i relacji rodzic-dziecko. Zachęca się rodziców do wczesnego poszukiwania pomocy w wypadku wystąpienia trudności⁴⁰

4.5.2 USŁUGODAWCY

Organizacje pozarządowe często działają jako usługodawcy lub we współpracy z lokalnymi dostawcami usług, takimi jak służba zdrowia, służba ochrony dzieci i szkoły. Dostawcy usług mogą odgrywać istotną rolę w zwiększaniu świadomości dorosłych, dzieci i specjalistów w kontekście ich pracy, ale także w zakresie opracowywania ukierunkowanych kampanii uświadamiających, a także programów wsparcia.

PRZYKŁAD

W Estonii społeczeństwo obywatelskie, organizacje społeczne i lokalne wydziały ds. ochrony dzieci odgrywają ważną rolę w uwrażliwianiu obywateli na kwestie związane z ochroną dzieci, prawami dziecka, a także pozytywnym rodzicielstwem. Silny nacisk na lokalne służby, a także dostosowanie usług do kontekstu i potrzeb społeczności pomogło w dotarciu szczególnie do rodzin zmarginalizowanych lub pochodzących z grup mniejszościowych.

Na obszarach, w których ludność jest głównie rosyjskojęzyczna, lokalnym stowarzyszeniom udało się promować pozytywne zmiany w relacjach rodzic-dziecko oraz w życiu społeczności poprzez przetłumaczenie różnych materiałów informacyjnych na język rosyjski, docierając do przedszkoli, szkół, klubów młodzieżowych oraz zachęcając do aktywnego zaangażowania mediów poprzez pozytywne a także etyczne przekazywanie informacji na temat ochrony dzieci jak również rodzicielstwa..⁴¹

4.5.3 SZKOŁY

Szkoły odgrywają kluczową rolę w zwiększaniu świadomości wśród dzieci i ich angażowaniu w interaktywne możliwości uczenia się. Zapewniają także platformę umożliwiającą dotarcie do rodziców i profesjonalistów.

PRZYKŁADY

W Estonii Biuro Kanclerza Sprawiedliwości współpracuje ze Związkiem Szkolnych Psychologów. Współpraca ta obejmuje zwiększanie świadomości i uwrażliwianie w szkołach. Rodzice i nauczyciele są zapraszani na wydarzenie, podczas którego wspólnie oglądają film i omawiają temat, moderowany przez szkolnego psychologa. Rezultaty tej inicjatywy są

bardzo pozytywne, ponieważ pomagają ludziom otworzyć się na temat kar cielesnych, skupiając się na wydarzeniach w filmie, zamiast dzielić się osobistymi historiami.⁴² Finlandia posiada program edukacyjny dla profesjonalistów w szkołach, finansowany przez Krajową Komisję Edukacji. Dostarcza on informacji profesjonalistom o historiach, poglądach i problemach, które dzieci wyrażały dzwoniąc na infolinię. Program został wdrożony w trzech miastach i został bardzo dobrze przyjęty przez specjalistów z dziedziny edukacji.⁴³

4.5.4 POLICJA

Policja może wnieść istotny wkład w zwiększenie świadomości, docieranie do społeczności i szkolenie. Doświadczenie z Estonii pokazuje, że nawiązanie dialogu między policją, obywatelami, a także profesjonalistami zachęca dzieci oraz dorosłych do kontaktu z policją w celu uzyskania informacji lub pomocy w związku z przemocą wobec dzieci. W Estonii można kontaktować się z policją na posterunku, przez telefon, e-mail lub za pośrednictwem Facebooka (Web-Constable). Ta ostatnia forma zapewnia dzieciom i dorosłym łatwy dostęp do informacji oraz porad udzielanych przez policję. Dzieci aktywnie korzystają z tego kontaktu w wielu kwestiach, w tym dotyczących kar cielesnych, a także przemocy. Policja odnotowała również pozytywne doświadczenia w bezpośrednim kontakcie z dziećmi, na przykład na obozach, na których dzieci uczą się umiejętności samoobrony oraz w szkołach, w których uczestniczą w działaniach zwiększających świadomość.

4.5.5 GRUPY RELIGIJNE, DUCHOWE I TZW. GRUPY OPARTE NA WIERZE

Grupy religijne, duchowe i tzw. oparte na wierze mają ogromny zasięg i wiarygodność w swoich kręgach oraz mogą odgrywać ważną rolę w pomaganiu społecznościom, w refleksji nad wiarą oraz przekonaniami w kontekście przemocy wobec dzieci. Poprzez zwiększanie świadomości, edukację i dyskusję mogą wysyłać silny sygnał o tym, iż tradycje oraz praktyki szkodliwe dla dzieci muszą się skończyć. Mogą także wspierać swoje społeczności w zmianie zachowań i znajdowaniu pozytywnych alternatyw. Ponadto, mogą zapewnić bezpieczne środowisko, w którym dorośli i dzieci mogą omawiać swoje doświadczenia, a także szukać porady oraz wsparcia, zarówno indywidualnie, jak i grupowo.

PRZYKŁADY

Doświadczenie z Polski pokazuje, że księża mogą wywierać silny wpływ na promowanie strategii rodzicielstwa bez przemocy w swoich parafiach. Istnieje wiele możliwości, aby kapłani

40 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017). Kampanię można znaleźć na stronie http://www.ejulkaisu.fi/ensi_ja_turvakotien_liitto/towards_a_safe_childhood/#pid=1

41 Irina Golikova, Stowarzyszenie Ochrony Dzieci Sillamäe, Działalność i usługi Stowarzyszenia Ochrony Dzieci Sillamäe: Wkładanie wysiłku w pomoc psychologiczną i zapobieganie przemocy, Konsultacje narodowe Estonia, Narva, 16 listopada 2017 r.

42 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017).

43 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego, Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017).

otwarcie mówili o zapobieganiu przemocy w rodzinie i zakazie kar cielesnych wobec dzieci, uwrażliwianiu rodziców oraz promowaniu dzieciństwa bez przemocy.

Możliwości podjęcia tych kwestii pojawiają się w szkołach, w pracy z młodzieżą, w domach kultury i działaniach społecznych, w poradnictwie rodzinnym, w indywidualnych rozmowach z członkami parafii oraz w kościele podczas mszy.⁴⁴

Kościół Szwecji współpracuje z dziećmi i rodzinami na wiele różnych sposobów. Większość parafii oferuje poradnictwo dla rodziców i osób indywidualnych, a w większych parafii zazwyczaj istnieją sieci poradnictwa rodzinnego. Wiele z nich oferuje pomoc dla nowych rodziców, aby mogli się oni spotykać, będąc na urlopie rodzicielskim. Parafie pracują również z dziećmi i grupami młodzieżowymi, które zapewniają przestrzeń oraz możliwości młodym ludziom w celu przedyskutowania kwestii, które mają wpływ na ich życie, w tym przemocy. Kościół oferuje także neutralną przestrzeń dla rodziców, szukających porady.

Grupy wyznaniowe mają również silną pozycję, aby zaangażować się w dyskusję teologiczną z innymi grupami wyznaniowymi, które tolerują przemoc oraz aby konfrontować interpretacje Pisma Świętego, które są wykorzystywane do usprawiedliwiania stosowania kar cielesnych. Na całym świecie kościoły i grupy wyznaniowe podjęły działania w celu wydawania publicznych oświadczeń, a także wspierania ustawodawstwa zakazującego stosowania kar cielesnych. Współpraca międzyreligijna była i nadal jest kluczową w demonstrowaniu jedności oraz przekazywaniu silnego przesłania do poszczególnych kręgów religijnych na całym świecie.⁴⁵

4.5.6 MEDIA

Media mogą być ważnym i wpływowym partnerem w przekazywaniu społeczeństwu informacji na temat zakazu stosowania kar cielesnych, częstotliwości występowania, a także skutków przemocy, praw dziecka oraz alternatyw dla stosowania przemocy. Świadoma i krytyczna debata publiczna może pomóc w budowaniu świadomości społecznej, konsensusie społecznym oraz wspieraniu zakazu. Z drugiej strony, dziennikarze żądni sensacji często odrzucają możliwości budowania świadomości, edukowania społeczeństwa na temat przemocy wobec dzieci i promowania pozytywnego zachowania.

Normy etyczne i zawodowe, w tym poszanowanie poufności oraz prywatności, mają kluczowe znaczenie dla działalności medialnej w tym zakresie, a także dla uniknięcia negatywnych konsekwencji w stosunku do źródeł, które inicjują, uczestniczą oraz występują w ramach działalności medialnej. Wytyczne dotyczące etycznej działalności mediów oraz świadomości mogą pomóc zarówno dziennikarzom, jak i prowadzącym kampanię w ustaleniu zasad oraz odpowiedzialności,

unikaniu wykorzystywania, a także eliminowaniu zagrożeń dla dzieci.⁴⁶ Pomocna jest również sytuacja, gdy ci, którzy informują o stosowaniu przemocy mają szerokie zrozumienie i wrażliwość na omawiane kwestie.

PRZYKŁADY

Na Łotwie media zaangażowały się w zwiększanie świadomości, rozpowszechnianie informacji i debaty publiczne w celu zachęcania do stosowania środków zapobiegających stosowaniu kar cielesnych, w tym pozytywnego rodzicielstwa oraz strategii nauczania.

Zgłaszanie konkretnych przypadków może czasami rzucić światło na konkretne obawy i dostarczyć zachętę do podejmowania działań mających na celu ochronę poszczególnych dzieci przed przemocą. Jednakże, biorąc pod uwagę potencjalne ryzyko związane z publicznym ujawnieniem się, istnieje silny trend do anonimowego, rzeczowego zgłaszania przypadków, którym towarzyszy analiza bez elementu oceny. Niektórzy dziennikarze również ściśle współpracują ze społeczeństwem obywatelskim i specjalistami, co skutkuje udzielaniem informacji oraz porad.

W Polsce Rzecznik Praw Dziecka spotyka się regularnie z dziennikarzami specjalizującymi się w przedstawianiu historii dotyczących dzieci. Konsultacje te oraz szczególna wnikliwość dziennikarzy, którzy badali sprawy stanowią bazę informacji dla analizy polityki Rzecznika i mogą wpływać na opracowywanie zaleceń oraz działań wspierających, nakierowanych na wzmocnienie wdrażania przepisów krajowych dotyczących dzieci.⁴⁷

4.5.7 TELEFON ZAUFANIA

Telefon zaufania dla dzieci może odgrywać ważną rolę w rozpowszechnianiu informacji oraz zapewnieniu dzieciom możliwości rozmowy o przemocy a także otrzymania porad. Telefony zaufania są szczególnie skuteczne, jeśli oferują wiele kanałów kontaktowych dla dzieci, w tym telefon, e-mail, Skype, Facebook Messenger i inne aplikacje mobilne (czat). W wielu krajach telefony zaufania dla dzieci wdrożyły kampanie mające na celu zwiększenie świadomości na temat praw dzieci, prawa do ochrony przed przemocą i miejsc, w których dzieci mogą uzyskać stosowną pomoc. Telefony zaufania również przyczyniają się w sposób istotny do regularnego gromadzenia danych, statystyk i raportów jakościowych od dzieci, co może stanowić podstawę do opracowania nowych narzędzi, wytycznych, zasad oraz procedur. Na przykład Infolinia dla Dzieci w Finlandii we współpracy z Rzecznikiem Praw Dziecka wspierała opracowywanie konkretnych wytycznych na temat sposobów angażowania się oraz słuchania dzieci.⁴⁸

44 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego: Krajowy Raport Konsultacyjny, Polska (2017).

45 Chris Dodd (2018) "Angażowanie się w społeczności oparte na wierze – prowadzenie kampanii na rzecz dzieciństwa bez przemocy" Prezentacja na temat Dzieciństwa bez przemocy. Konsultacje ze stronami na Spotkaniu Ekspertów, Warszawa, 13-14 marca 2018 r.

46 Patrz na przykład: Międzynarodowa Federacja Dziennikarzy, Putting Children in the Right. Wytyczne dla dziennikarzy i specjalistów z dziedziny mediów (2002).

47 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego: Krajowy Raport Konsultacyjny, Polska (2017).

48 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego: Krajowy Raport Konsultacyjny, Finlandia (2017) s.31

4.5.8 ORGANIZACJE MIĘDZYRZĄDOWE

Międzynarodowe oraz regionalne organizacje międzyrządowe mogą odgrywać istotną rolę we wspieraniu krajowych kampanii zwiększających świadomość poprzez wspieranie badań, dostarczanie materiałów na potrzeby kampanii oraz mobilizowanie wspólnot krajowych a także zapewnienie wsparcia politycznego dla działań na poziomie krajowym.

PRZYKŁADY

Na przykład UNICEF dostarcza wielu badań i wskazówek dotyczących przygotowania kampanii z podejściem opartym na prawach dziecka. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) kładzie silny nacisk na zaprzestanie stosowania przemocy wobec dzieci i kar cielesnych, co obejmuje opublikowanie raportu INSPIRE zawierającego oparte na dowodach strategię walki z przemocą wobec dzieci. Specjalny przedstawiciel Sekretarza Generalnego ONZ ds. przemocy wobec dzieci działa jako wpływowy katalizator zmian, mobilizując działania i wsparcie polityczne.

RADA EUROPY

Na szczęblu regionalnym Rada Europy odegrała ogromną rolę w promowaniu praw dziecka w Europie, w tym praw dzieci do wolności od przemocy poprzez kampanię Podnieś rękę. Zgromadzenie Parlamentarne, które skupia przedstawicieli wszystkich parlamentów 47 państw członkowskich, przyjęło zalecenie, które wzywa Europę, by stała się "strefą wolną od kar cielesnych". Europejski Komitet Praw Społecznych uznał, że niezastosowanie się do wprowadzenia zakazu stosowania kar cielesnych przez państwo będące stroną Europejskiej Karty Społecznej i Zrewidowanej Karty Społecznej stanowi naruszenie samej Karty. W ostatnich latach Europejski Trybunał Praw Człowieka potępił stosowanie kar cielesnych przeciwko dzieciom w kilku wyrokach.⁴⁹

UNIA EUROPEJSKA

Unia Europejska (UE) wniosła również ważny wkład w zaprzestanie stosowania kar cielesnych. Na przykład, Parlament Europejski wydał oświadczenia polityczne popierające zaprzestanie stosowania kar cielesnych wobec dzieci, a UE zapewniła również znaczne fundusze na projekty mające na celu zaprzestanie stosowania kar cielesnych w Europie.

RADA PAŃSTW MORZA BAŁTYCKIEGO

Rada Państw Morza Bałtyckiego odgrywa aktywną rolę w promowaniu prawnego zakazu stosowania kar cielesnych oraz zmianie nastawienia opinii publicznej w regionie Morza Bałtyckiego i poza nim. Program Dzieciństwo bez przemocy jest przykładem tego, w

jaki sposób organizacja regionalna może wspierać i ułatwiać współpracę ponad granicami we wspólnej sprawie.⁵⁰

ORGANIZACJE PARTNERSKIE

Ponadto, Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children zrzęca podmioty sektora rządowego, pozarządowego oraz prywatnego, aby przyspieszyć działania mające na celu zwalczanie przemocy wobec dzieci, w tym zwiększenie świadomości na temat Celu Zrównoważonego Rozwoju 16.2 i innych celów zmierzających do zniesienia przemocy wobec dzieci.⁵¹ Strategia Partnerstwa stanowi fundament dla krajów, które chcą przyspieszyć działania, aby położyć kres stosowaniu przemocy wobec dzieci.⁵²

4.5.9 SEKTOR PRYWATNY

Zaangażowanie sektora prywatnego okazało się owocne w wielu kampaniach związanych z prawami dziecka ze względu na ogromną siłę finansową oraz jego zasięg. Istnieje wiele sposobów, w jakie podmioty korporacyjne mogą się angażować, na przykład poprzez kampanie, rozwój kanałów komunikacji oraz materiałów a także wspieranie edukacji swoich pracowników w strategiach rodzicielstwa bez przemocy.⁵³ Kampania Body Shop Zatrzymaj przemoc w domu była prowadzona we współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Jest jednym z przykładów kampanii skutecznej zarówno pod względem zasięgu, jak i wpływu. The Body Shop wspiera również badania UNICEF dotyczące wpływu przemocy na dzieci w domu.

Istnieją również przykłady miejsc, w których zostały wykorzystane produkty do szerokiego rozpowszechniania krótkich wiadomości, w celu powstrzymania przemocy wobec dzieci. Jednym z przykładów jest kampania Uratuj dzieci, w ramach której umieszczano krótkie wiadomości, aby zniechęcić do stosowania kar cielesnych. Wiadomości umieszczano na klapkach, które rozpowszechniano w społecznościach. Ta kampania była wynikiem konsultacji z dziećmi, które podały, że rodzice często używają swoich butów do bicia dzieci.

4.5.10 BADACZE, UNIWERSYTETY I THINK-TANKI

Badacze, uniwersytety, a także think-tanki mogą dostarczyć nieocenionych informacji na temat, na przykład, analizy kontekstualnej, danych oraz badań na temat częstotliwości występowania, a także wpływu kar cielesnych, opartej na dowodach oceny wpływu inicjatyw oraz innowacyjnych rozwiązań dotyczących przemocy. W wielu krajach wyniki badań i dane na temat rozwoju dziecka, wpływu przemocy na dzieci oraz międzypokoleniowego przekazywania przemocy

49 Zobacz w szczególności Tyrer przeciwko Wielkiej Brytanii, 1978; Campbell i Cosans przeciwko Wielkiej Brytanii, 1982; Costello-Roberts przeciwko Wielkiej Brytanii, 1993; A przeciwko Wielkiej Brytanii, 1998.

50 www.childrenatrisk.eu/nonviolence/

51 <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg16>

52 <http://www.end-violence.org/>

53 Dzieciństwo bez przemocy; Konsultacje ze stronami podczas Spotkania Ekspertów, Warszawa, 13-14 marca 2018 r.: "Praca z sektorem korporacyjnym w zakresie praw dziecka" Henrika Holmquista na stronie <http://www.childrenatrisk.eu/nonviolence/2018/03/14/expert-meeting-communication-and-campaigns-related-to-the-legal-prohibition-of-corporal-punishment/>

odegrały kluczową rolę w zwiększaniu świadomości, debacie publicznej oraz wsparciu oferowanym rodzicom a także specjalistom. Znani badacze dostarczyli dowody na poparcie argumentów na rzecz zakazu oraz udostępnili swoją wiedzę i wiarygodność na rzecz kampanii publicznych, dostarczając konkretnych informacji, danych oraz rozwiązań.

05

zwiększenie świadomości i prowadzenie kampanii na rzecz zmiany zachowań i zmian społecznych

Zmiana zachowań i transformacja społeczna to złożony i długotrwały proces, który wymaga wspólnych działań, które są starannie zaplanowane, uwzględniają zasady oraz biorą pod uwagę kontekst krajowy, odbiorców, potencjalnych partnerów a także zasoby. Poświęcenie czasu na stworzenie, we właściwym czasie, łatwych i atrakcyjnych dla odbiorców działań społecznych, przy jednoczesnym angażowaniu dzieci w opracowywanie, wdrażanie oraz ocenianie tych działań, może zmaksymalizować ich wyniki, oraz ograniczyć ponoszone na te działania nakłady. Uczenie się w oparciu o monitorowanie i ocenę ma zasadnicze znaczenie dla określenia, w jaki sposób przyszłe strategie, działania, partnerzy oraz kanały powinny być projektowane oraz rozmieszczane, w celu maksymalizacji wpływu.

Zmiana zachowania i zmiany społeczne są często złożonymi, a czasem wrażliwymi kwestiami. Zwiększenie świadomości i prowadzenie kampanii wymaga zatem starannego planowania oraz uważności, w jaki sposób wiadomości są opracowywane a także przekazywane, biorąc pod uwagę podstawy oraz zasady przedstawione w poprzednich rozdziałach. Komunikacja nastawiona na zmianę społeczną oraz zmianę zachowania (SBCC, z ang. social and behaviour change communication) wykorzystuje komunikację w celu zmiany postaw, norm oraz zachowania jednostek a także społeczeństw. Metoda łączy i zapewnia koordynację przekazywania wiadomości między różnymi kanałami komunikacyjnymi, aby dotrzeć do wielu poziomów społeczeństwa, dzięki czemu jednostki, a także

społeczności mogą otrzymywać informacje ze źródeł, które znają, a także którym ufają. Potwierdzono, iż SBCC ma wpływ w obszarze promocji zdrowia. Daje to odbiorcom możliwość znalezienia się w samym centrum analizy sytuacji oraz opracowywania, wdrażania i oceny inicjatyw.

5.1 ZROZUMIENIE KONTEKSTU

Pierwszym krokiem w SBCC jest zdefiniowanie i zrozumienie konkretnego problemu oraz dynamiki, które leżą u jego podstaw.⁵⁴ Obejmuje to analizę kontekstu, dynamiki i motywatorów określonego zachowania. Pomoże to zidentyfikować wyzwania, grupy priorytetowe, a także odpowiedzieć na pytanie, kto i co wpływa na postawy oraz zachowania oraz

54 Kroki określone dla SBCC w tym raporcie opierają się na "procesie P", ale nie stanowią opisu ani przeglądu tego procesu. W celu uzyskania dalszych informacji, zobacz: https://www.thehealthcompass.org/sites/default/files/strengthening_tools/P%20Process%20Eng%20%26%20Fr.pdf

kim mogą być kluczowi partnerzy. Szczegółowa analiza odbiorców może pomóc w identyfikacji, rozwijaniu i wdrażaniu działań, które są skuteczne a także odpowiednie dla określonych odbiorców, w tym komunikatów, kanałów komunikacyjnych oraz materiałów. Może być również gwarantem, iż kampania bierze pod uwagę zasadę, aby nie wyrządzać żadnej szkody grupie docelowej.

Celem tego ćwiczenia jest uniknięcie formułowania lub wyciągania pochopnych wniosków, ale także osiągnięcie głębokiego zrozumienia istniejących możliwości i wyzwań, które należy wykorzystać oraz którymi należy się zająć. Zaangażowanie uczestników, w tym docelowych odbiorców, którzy mają doświadczenie i wgląd w różne elementy kontekstualne, grupy, postawy a także inne motywy zachowania przyczyni się do tego, iż informacje wraz z analizą będą przydatne oraz istotne.

5.2 TWORZENIE INICJATYW

Po przeprowadzeniu odpowiedniej analizy nadszedł czas, aby rozpocząć tworzenie inicjatyw. SBCC zazwyczaj obejmuje kilka różnych rodzajów działań i kanałów komunikacyjnych angażujących różne podmioty, w szczególności w zróżnicowanych społeczeństwach oraz tam, gdzie różne grupy mogą potrzebować odmiennego podejścia. Może to obejmować wsparcie, media lokalne oraz krajowe, szerokie kampanie publiczne, doradztwo, pozytywne rodzicielstwo oraz technologie informacyjno-komunikacyjne (takie jak media społecznościowe a także e-Learning). Podmioty, które mają największy wpływ na poszczególnych odbiorców stosują wiedzę uzyskaną podczas analizy sytuacji do swojego kontekstu oraz roli i opracowują ukierunkowane cele a także środki komunikacyjne, aby przekonać odbiorców, którzy są zapraszani oraz mają prawo udziału w działaniach a także mogą odgrywać ważną rolę w ocenie programu.

SBCC opiera się na wiedzy, badaniach i danych, ale również jest zależne od kreatywnych pomysłów, w celu identyfikacji skutecznych sposobów dzielenia się wiedzą. Istnieje wiele metod i podejść do skutecznego uczenia się i zwiększania świadomości, których celem jest zachęcanie do przejawiania danego zachowania. Kluczowe przesłanie jest następujące: metody nauki powinny być dostosowane do tego, w jaki sposób ludzie chcą się uczyć, powinny być zapadające w pamięć, angażujące oraz zabawne.⁵⁵ Opowiadania historii jest przykładem tego, jak nauka z dziećmi może zapadać w pamięć, wciągając i być zabawna.

5.2.1 ŁATWE I ATRAKCYJNE INICJATYWY

Metoda EAST stosuje cztery zasady przewodnie dla inicjatyw, które mają wpływać na zachowanie: łatwe (easy), atrakcyjne (attractive), społeczne (social) i w odpowiednim czasie (timely).⁵⁶ Model ten został opracowany, aby pomóc decyzyjcom i praktykom w opracowaniu skutecznych podejść behawioralnych, a także może inspirować do rozwoju i planowania działań związanych ze zwiększaniem świadomości i prowadzeniem kampanii. Metoda EAST zaleca proste komunikaty, które są łatwe do zrozumienia i zawierają jasne oraz konkretne zalecenia dotyczące tego, co należy robić. Tworzenie atrakcyjnej komunikacji może być związane z identyfikowaniem i stosowaniem elementów, które przyciągną uwagę, w tym użycie obrazów, kolorów, stylów itp. Przykładem jest kampania na Łotwie, w której użyto zdjęcia drzewa genealogicznego powiązanego paskami, które ilustrowało międzypokoleniowe przekazywanie przemocy.

5.2.2 INICJATYWY SPOŁECZNE

Aby inicjatywy stawały się społeczne należy ukazywać fakt, że większość ludzi albo wspiera albo praktykuje pożądane zachowania. Dotyczy to także osób, które mogą mieć wpływ na inne jednostki lub grupy. Podejmowanie inicjatyw może również obejmować mobilizację społeczności i sieci do propagowania zachowań opartych o zasadę wzajemnego uczenia się od siebie (z ang. peer-to-peer), na przykład poprzez tzw. grupy oparte na wierze lub organizacje młodzieżowe. W niektórych okolicznościach dobrze jest wprowadzić znanych celebrytów, znanych specjalistów oraz polityków jako ambasadorów i rzeczników - osób, które wykazują swoje poparcie dla sprawy w sposób jawny. W Szwecji wiele różnych grup zawodowych i osób, takich jak znani pracownicy socjalni oraz lekarze, a także politycy, pomogli wpłynąć na opinię publiczną poprzez ukazanie swego wsparcia oraz dzielenie się w sposób otwarty swoją wiedzą.⁵⁷

5.2.3 INICJATYWY WE WŁAŚCIWYM CZASIE

Inicjatywa podjęta we właściwym czasie skłania ludzi do wspierania lub praktykowania pożądanego zachowania w momencie, gdy są oni najbardziej chłonni, na przykład podczas kluczowych wydarzeń życiowych, takich jak zostanie rodzicem. W kluczowych momentach działanie takie może pomóc ludziom zrozumieć i zaplanować, jak ich zamiary przełożą się na rzeczywiste zachowanie. Na przykład, usługodawcy, w tym opieka przed- i pourodzeniowa dla nowych rodziców, mogą odgrywać istotną rolę w zwiększaniu świadomości rodziców na temat wpływu przemocy oraz strategii rodzicielstwa bez przemocy w czasie, gdy rodzice mogą być otwarci na porady i naukę.

⁵⁵ Zobacz na przykład Mindspace <https://www.mindspace.net>

⁵⁶ <http://www.behaviouralinsights.co.uk/reports/behavioural-insights-team-publishes-east-a-new-framework-for-applying-behavioural-insights/>

⁵⁷ Staffan Janson, Uniwersytety w Karlstad i Uppsali, Szwecja, Prezentacja na spotkaniu inauguracyjnym projekt Dzieciństwa bez przemocy, Sztokholm, 7 lutego 2017 r..

5.2.4 ANGAŻOWANIE ODBIORCÓW

Odpowiednie i właściwe produkty komunikacyjne mogą poruszać odbiorców, zmieniać postawy i inspirować zmianę zachowań. Na przykład, wykorzystanie atrakcyjnych zdjęć i wiadomości w materiałach z kampanii lub przekonujące modele szkolenia, a także materiały na temat wpływu przemocy na zdrowie dzieci oraz alternatywne modele rodzicielstwa bez przemocy mogą odegrać istotną rolę w zmianie zachowania. Ważne jest, aby zrozumieć i ocenić szanse oraz zagrożenia, które może wygenerować konkretne narzędzie komunikacyjne. Na przykład, kampanie w mediach społecznościowych mogą generować negatywną reakcję ze strony niewspierających jednostek i grup oraz mogą prowadzić do przekłamanych wiadomości i mało pomocnych publicznych rozmów. Angażowanie odbiorców i dzieci może dostarczyć przydatnych rad dotyczących rozwijania odpowiednich kanałów, wiadomości oraz materiałów komunikacyjnych. Jest to również przydatne narzędzie do przeprowadzenia oceny. W stosownych przypadkach można również zmobilizować odbiorców, aby zaangażowali się w realizację działań.

Podczas konsultacji w Estonii młodzi uczestnicy przedstawili szereg zaleceń dotyczących budowania skutecznej komunikacji przeciwko karom cielesnym. Zalecono użycie reklamy społecznej w komunikacji dotyczącej kar cielesnych. Zasugerowano, iż bardzo krótki film może od razu przyciągnąć uwagę młodej publiczności, skutkując refleksją na powyższy temat. Zasugerowano, że krótkie filmy reklamowe w serwisie YouTube, których nie można pominąć, mogą być dobrym punktem wyjścia w celu dotarcia do młodych ludzi w Internecie. Dla porównania, używanie plakatów uważano za mniej efektywne, chociaż potencjalnie skuteczne, gdy były umieszczane w miejscach, w których dzieci i rodzice mogli je codziennie zobaczyć, na przykład na przystankach autobusowych.

Zasugerowano, że komunikacja powinna również być skierowana do rodziców i powinna zapewniać doradztwo w zakresie alternatyw dla kar cielesnych. Wydawało się, że rodzice powinni zrozumieć, jak się czują dzieci, gdy są poddawane przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem lęku, jaki mogliby odczuwać przebywając w domu. Uważano, że przesłanie, zgodnie z którym kary cielesne są formą przemocy, powinno zostać skutecznie przekazane. Młodzi ludzie wierzyli, że pokazanie scen przemocy rodzicielskiej wobec dzieci mogłoby być dopuszczalne, o ile odzwierciedlają one rzeczywistość i perspektywę dziecka. Wyrazili pogląd, że skuteczna kampania przeciwko karom cielesnym powinna być potężnym sygnałem ostrzegawczym, pokazującym dobitnie szkodliwość przemocy wobec dzieciom. Młodzi podkreślali również potrzebę informowania

dzieci o tym, jak uzyskać pomoc od pracownika socjalnego lub innej osoby wspierającej i zachęcenia ich do mówienia o przemocy. Ważnym przesłaniem był fakt, iż należy stworzyć kulturę empatii i zachęcać ludzi do pomagania sobie nawzajem w sytuacji, gdy ktoś potrzebuje takowej pomocy.⁵⁸

5.3 BADANIE, UCZENIE SIĘ I ADAPTACJA

Monitorowanie i ocena mają kluczowe znaczenie dla zrozumienia, czy inicjatywa zwiększająca świadomość lub kampania komunikacyjna wywarła zamierzony wpływ na wiedzę, postawy oraz zachowania docelowych odbiorców oraz czy przyniosła pozytywne zmiany dla dzieci a także rodziców.⁵⁹

Można wyciągnąć istotne wnioski na temat tego, jak przyszłe strategie, działania, partnerzy i kanały powinny być projektowane oraz wdrażane w celu zmaksymalizowania wpływu. Wnioski te mogą dostarczyć ważnych informacji o tym, jak można zwiększyć skalę sukcesu, czy i jak można powielić pozytywny wpływ w związku z innymi odbiorcami oraz jakie obszary, metody oraz materiały wymagają zmiany lub poprawy.

Monitorowanie, a także ocena są często pomijane w procesie planowania. Aby nie dopuścić do tego, należy zaplanować role, obowiązki, strategie, metody i zasoby oraz zidentyfikować wskaźniki sukcesu już na etapie planowania. Wskaźniki mogą pomóc w ujawnieniu istotnych wyników:

- **Ważny** - czy wskaźnik mierzy to, co ma mierzyć?
- **Niezawodny** - czy wskaźnik daje podobne wyniki, gdy jest stosowany w innych kontekstach?
- **Specyficzny** - czy wskaźnik mierzy jeden temat lub wyzwanie?
- **Czuły** - czy wskaźnik odzwierciedla zmiany w tym, co podlega badaniu?
- **Operacyjny** - czy wskaźnik jest mierzalny lub wymierny z opracowanymi i przetestowanymi definicjami i standardami referencyjnymi?

Zaangażowanie odbiorców w monitorowanie i ocenę może rzucić światło na informacje i perspektywy, które w innym przypadku zostałyby utracone. Należy zachęcać odbiorców, w tym dzieci, do wyrażania opinii oraz oceny inicjatyw.

58 Dzieciństwo bez przemocy: odejście od kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego: Krajowy Raport Konsultacyjny, Estonia (2017).

59 Zobacz na przykład <https://www.k4health.org/sites/default/files/BCCTools.pdf>, <https://ccp.jhu.edu/social-behavior-change-communication/> i <https://sbccimplementationkits.org/lessons/task-7-monitoring-and-evaluation/>

Dzieciństwo bez przemocy

Program Dzieciństwo bez przemocy (z ang. Non-Violent Childhoods) ma na celu promowanie pełnego wdrożenia prawnego zakazu stosowania kar cielesnych w regionie Morza Bałtyckiego poprzez wspólne, wielostronne planowanie i działania. Program jest zarządzany przez Radę Państw Morza Bałtyckiego i wspólnie finansowany przez Komisję Europejską.

www.childrenatrisk.eu/nonviolence

Rada Państw Morza Bałtyckiego

Założona w 1992 r. Rada Państw Morza Bałtyckiego jest politycznym forum dla regionalnej współpracy i dialogu międzyrządowego. Krajami członkowskimi są Dania, Estonia, Finlandia, Niemcy, Islandia, Łotwa, Litwa, Norwegia, Polska, Rosja, Szwecja, a także Komisja Europejska. Rada działa poprzez swoje sieci i grupy ekspertów. W 1998 r. rozpoczęła prace nad wdrożeniem Konwencji ONZ o Prawach Dziecka. Grupa ekspertów Rady ds. Dzieci Zagrożonych Przemocą angażuje się we współpracę z partnerami krajowymi, regionalnymi i międzynarodowymi w celu położenia kresu krzywdzeniu, wykorzystywaniu, handlowi, a także wszelkim formom przemocy wobec dzieci. **www.cbss.org**

Regionalna inicjatywa i partnerstwo

Program Dzieciństwo bez przemocy działa we współpracy z ministerstwami z Estonii, Finlandii, Łotwy i Szwecji oraz z Rzecznikiem Praw Dziecka w Polsce. Przedstawiciele ministerstw, parlamentów narodowych, biur praw obywatelskich dla dzieci, środowisk akademickich i organizacji, a także dzieci z większości krajów regionu Morza Bałtyckiego, uczestniczyli dodatkowo w spotkaniach ekspertów oraz wnieśli swój wkład w program i poradniki z wytycznymi. Obecni byli również eksperci z innych krajów i instytucji europejskich.

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children

Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children współpracuje z rządami i podmiotami pozarządowymi w zakresie powszechnego zakazu i eliminacji stosowania kar cielesnych wobec dzieci. Jest międzynarodowym partnerem programu Dzieciństwo bez przemocy.

www.endcorporalpunishment.org

Poradnik

Poradnik **Krok Po Kroku** dotyczący wdrażania Konwencji o Prawach Dziecka w celu zaprzestania stosowania kar cielesnych

Zapewnienie dzieciństwa bez przemocy - wytyczne dotyczące wdrażania zakazu stosowania kar cielesnych w środowisku domowym

Rodzicielstwo dla dzieciństwa bez przemocy - pozytywne rodzicielstwo w celu zaprzestania stosowania kar cielesnych

Budowanie społeczności wspierających dzieciństwa bez przemocy – kampanie zwiększające świadomość w celu zaprzestania stosowania kar cielesnych

Usługodawcy jako liderzy dzieciństwa bez przemocy – świadczenie usług dla dzieci i rodziców w celu zaprzestania stosowania kar cielesnych

Śledzenie postępów na drodze do dzieciństwa bez przemocy - pomiar zmian w postawach i zachowaniu w celu zaprzestania stosowania kar cielesnych

Program Dzieciństwo bez przemocy prowadzony jest przez
Radę Państw Morza Bałtyckiego we współpracy z:

Ministerstwem Spraw Społecznych Estonii
Ministerstwem Spraw Społecznych i Zdrowia Finlandii
Ministerstwem Opieki Społecznej Łotwy
Rzecznikiem Praw Dziecka w Polsce
Ministerstwem Zdrowia i Spraw Społecznych Szwecji
Global Initiative to End All Corporal Punishment of Children

Więcej informacji na temat programu Dzieciństwo bez przemocy, w tym poradników z wytycznymi i dotyczących kampanii, można znaleźć na stronie www.childrenatrisk.eu/nonviolence

Ten projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Programu Prawa, Równość i Obywatelstwo na lata 2014-2020. Niniejsza publikacja odzwierciedla jedynie poglądy autorów, a Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie informacji zawartych w tych publikacjach.

GLOBAL INITIATIVE TO
**End All Corporal
Punishment of Children**